

Nr 34

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för varusmuggling, m. m.

Genom en den 25 mars 1960 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 115, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna, vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om straff för varusmuggling;
- 2) lag om förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker;
- 3) lag om ändring i lagen den 4 juni 1913 (nr 159) angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning;
- 4) lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror;
- 5) lag om ändrad lydelse av 7 och 8 §§ atomenergilagen den 1 juni 1956 (nr 306);
- 6) lag om ändring i strålskyddslagen den 14 mars 1958 (nr 110);
- 7) förordning om ändrad lydelse av 11 § 3 mom. och 20 § förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m.;
- 8) förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 19 maj 1939 (nr 174) angående tillverkning, införsel och försäljning av gasskyddsmaterial;
- 9) förordning angående ändrad lydelse av 3 a och 11 §§ förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt;
- 10) förordning angående ändring i förordningen den 5 mars 1948 (nr 85) om försäljningsskatt;
- 11) förordning om ändring i förordningen den 5 juni 1953 (nr 372) angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur;
- 12) förordning om ändrad lydelse av 19 § förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin;
- 13) förordning om ändrad lydelse av 86 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521);
- 14) förordning om ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 401) angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m.;
- 15) förordning om ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 403) angående reglering av införseln av fettråvaror och fettvaror, m. m.; samt
- 16) förordning om ändrad lydelse av 5 och 28 §§ förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall.

I fråga om propositionens huvudsakliga innehåll må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag till ny lagstiftning rörande straff för olovlig införsel och utförsel av varor. Bestämmelserna om påföljder för sådan införsel eller utförsel är för närvarande upptagna i ett stort antal författningar. De föreslås nu skola sammanföras till en gemensam lag om straff för varusmuggling. Genom denna lag upphäves 1923 års lag om straff för olovlig varuinförsel och 1949 års lag om straff för olovlig varuutförsel; 1924 års spritinförsellag skall ej erhålla förlängd giltighet. Lagen träder också i stället för de straffbestämmelser mot varusmuggling, som nu upptas i en rad import- och exportförfattningar.

Den föreslagna nya lagen avses i princip bli tillämplig på allt slags införsel och utförsel av varor i strid mot gällande bestämmelser vare sig gärningen innebär undandragande av tull eller annan allmän avgift eller utgör överträdelse av import- eller exportförbud. Också spritsmugglingen omfattas av den föreslagna lagen. Olovlig införsel eller utförsel av valutor berörs däremot ej av förslaget.

Brott mot den nya lagen benämnes varusmuggling. Härunder hänföres såväl de fall, då en vara hemlighålles för tullverket, som de fall, då man vilseleder tullmyndigheten. Även den som köper, säljer eller tager annan olovlig befattning med smuggelgods kan straffas.

Reglerna om förverkande av smuggelgods och hjälpmedel vid smuggling har utformats i nära anslutning till motsvarande bestämmelser i strafflagen. Domstolen erhåller möjlighet att helt eller delvis underlåta förverkande. Huvudregeln skall dock vara, att smuggelgods förverkas till kronan.

Den straffregistrering av smugglingsmål, som nu sker hos generaltullstyrelsen, skall upphöra.

Härjämte föreslås, att tullmålsdomstolarna och tullåklagarna skall avskaffas och att smugglingsmålen i stället skall handläggas av de allmänna domstolarna och de allmänna åklagarna. Såsom åklagare i enklare smugglingsmål skall dock befattningshavare vid tullverket fortfarande fungera.

Bestämmelserna om olovlig införsel av spritdrycker till svenskt territorialvatten i 1924 års spritinförsellag samt ett par av träffade konventioner föranledda lagar mot spritsmuggling av år 1925 och år 1935 föreslås skola i huvudsak oförändrade sammanföras till en ny lag av permanent karaktär om förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker.

Den nya lagstiftningen är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1961.

De i propositionen framlagda förslagen är av följande lydelse.

1) Lag om straff för varusmuggling

Härigenom förordnas som följer.

Om straff

1 §.

Den som utan att giva det tillkänna hos vederbörlig myndighet till riket inför eller från riket utför gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej må införas eller utföras, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för *varusmuggling* till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst ett år. Samma lag vare, om någon medelst vilseledande i samband med tullbehandling av gods uppsåtligen föranleder, att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att gods införes eller utföres i strid mot förbud.

2 §.

Är varusmuggling som avses i 1 § första punkten med hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, dömes till böter, högst trehundra kronor.

3 §.

Är varusmuggling att anse som grov, skall dömas till straffarbete i högst två år eller fängelse.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas om det förövats yrkesmässigt eller avsett gods av betydande myckenhet eller värde eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art.

4 §.

Såsom varusmuggling skall ock anses, om någon uppsåtligen

1. förfogar över oförtullat eller obeskattat gods, restitutionsgods eller införsel- eller utförsel förbud underkastat gods, som i vederbörlig ordning anmälts hos tullmyndighet, och därigenom föranleder att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att godset i strid mot införsel förbud utkommer i den fria rörelsen eller att utförsel sker i strid mot utförsel förbud;

2. förfogar över infört gods, för vilket åtnjutits tullfrihet eller tullnedsättning under stadgad särskild förutsättning, i strid mot vad sålunda förutsatts;

3. förfogar över gods, för vilket meddelats tillstånd till införsel eller utförsel under stadgad särskild förutsättning, i strid mot vad sålunda förutsatts;

4. medelst vilseledande förmår tillståndsgivande myndighet att medgiva införsel eller utförsel av gods och därigenom föranleder att godset införes eller utföres i strid mot förbud.

5 §.

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i 1 eller 4 § sägs, dömes till dagsböter. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

6 §.

Den som förvärvar, forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för *olovlig befattning med smuggelgods* till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst ett år.

Om gärningsmannen icke insåg men hade skälig anledning antaga, att godset varit föremål för varusmuggling, dömes till dagsböter.

Är brott som avses i denna paragraf ringa, skall ej till straff dömas.

7 §.

Påträffas gods undandolt i fartyg, luftfartyg eller tåg på plats, som icke är upplåten till medföljande resandes personliga begagnande, och framgår av omständigheterna, att varusmuggling, som ej är att anse som ringa, är tillämnad eller har ägt rum, dömes befälhavaren för *bristande tillsyn över transportmedel* till dagsböter, där ej ansvar bör ådömas honom enligt annan bestämmelse i denna lag. Har befälhavaren gjort vad på honom skäligen ankommit för att förhindra varusmuggling, vare han fri från ansvar. Vad nu sagts om befälhavare skall, där tillsynen över transportmedlet i det avseende, varom här är fråga, genom skriftlig instruktion eller på annat dylikt sätt anförtrotts annan person av befälsgrad, i stället gälla denne.

8 §.

Lika med varusmuggling anses försök därtill.

Hava flera medverkat till gärning, som enligt denna lag är belagd med svårare straff än böter, högst trehundra kronor, skall gälla vad i 3 kap. strafflagen är stadgat.

Om förverkande

9 §.

Gods, som varit föremål för varusmuggling eller försök därtill, skall, tillika med emballage och kärl, vari godset förvaras, förklaras förverkat till kronan; finnes egendomen ej i behåll, skall i stället värdet förklaras förverkat. Är påföljd som nu sagts uppenbart obillig, må den helt eller delvis eftergivnas.

Vad i första stycket sägs skall ej gälla mot den som i god tro förvärvat egendomen eller särskild rätt därtill.

10 §.

Vad som använts som hjälpmedel vid varusmuggling eller försök därtill eller vid olovlig befattning med smuggelgods må, såvitt ägaren eller någon som var i hans ställe uppsåtligen förövat gärningen eller medverkat därtill, förklaras helt eller delvis förverkat till kronan, om det är påkallat till förebyggande av brott, som nu sagts, eller eljest särskilda skäl föreligga och det ej är uppenbart obilligt; finnes egendomen ej i behåll må i stället värdet, helt eller delvis, förklaras förverkat. Vad nu sagts skall dock ej gälla mot den som i god tro förvärvat egendomen eller särskild rätt därtill. I stället för förverkande äge rätten föreskriva åtgärd till förebyggande av missbruk.

11 §.

Avser förverkandeförklaring fartyg, som besväras av sjöpanträtt eller in-teckning, eller luftfartyg, besvärat av luftpanträtt eller in-teckning, må dom-stolen ock förklara, att panträtten skall upphöra i den förverkade egendo-men. Finnes i annat fall någons rätt till föremål, som förklaras förverkat, böra oaktal förklaringen bestå, göra domstolen förbehåll därom.

12 §.

Rätten må, i stället för att förklara egendom förverkad till viss del, med-dela sådan förklaring med avseende å motsvarande del av egendomens värde.

Om förundersökning m. m.

13 §.

Förundersökning rörande brott, som avses i denna lag, må inledas av tullmyndighet. Har den inletts av tullmyndighet, skall beträffande myndig-heten gälla vad i rättegångsbalken är stadgat om undersökningsledare. Är saken ej av enkel beskaffenhet, skall ledningen övertagas av åklagaren, så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Åklagaren skall ock eljest övertaga ledningen, när det finnes påkallat av särskilda skäl.

Åklagaren äge, då undersökningen ledes av tullmyndighet, meddela an-visningar rörande undersökningens bedrivande.

Då undersökning ledes av åklagaren, äge han vid undersökningens verk-ställande anlita biträde av tullmyndighet, så ock uppdraga åt tulltjänsteman att vidtaga särskild till undersökningen hörande åtgärd, om dess beskaffen-het tillåter det.

Med tullmyndighet avses i denna paragraf tullverkets ombudsman, tull-direktör, tullförvaltare, kustdistriktchef och gränsdistriktchef. Generaltull-styrelsen äge förordna jämväl annan befattningshavare i tullverket än nu sagts att fullgöra vad enligt denna paragraf ankommer på tullmyndighet.

14 §.

Tulltjänsteman, tjänsteman vid lots- och fyrstaten, posttjänsteman och tjänsteman vid statens järnvägar åligger att i den mån honom anbefalld tjänstgöring därtill föranleder noggrant övervaka, att brott, som avses i denna lag, icke äger rum. Vid sådan tillsyn äge, utan hinder av vad eljest är stadgat, posttjänsteman föranstalta om undersökning av postpaket, som inlämnats för befordran till utrikes ort eller ankommer till riket.

Tulltjänsteman äge enahanda rätt som enligt rättegångsbalken tillkom-mer polisman att gripa den som misstänkes för brott, som avses i denna lag, samt att till förhör medtaga den som är tillstädes å plats, där sådant brott förövats.

Om beslag

15 §.

Tulltjänsteman, tjänsteman vid lots- och fyrstaten ävensom polisman må taga egendom, som kan antagas vara enligt denna lag förverkad, i beslag. I samband med tillsyn enligt 14 § första stycket för uppdragande av varu-smuggling må ock posttjänsteman och tjänsteman vid statens järnvägar verkställa beslag som nyss sagts. Tulltjänsteman äge i övrigt i fråga om

brott, som avses i denna lag, den rätt att taga egendom i beslag, som enligt rättegångsbalken tillkommer polisman.

Verkställes beslag av annan än undersökningsledaren eller åklagaren och har denne ej beslutat beslaget, skall anmälan skyndsamt göras hos honom, och skall han därvid omedelbart pröva, om beslaget skall bestå.

16 §.

När beslag lagts å egendom, som kan antagas vara enligt denna lag förverkad, skall åklagaren antingen så snart ske kan väcka åtal för brott, som föranlett beslaget, eller talan vid domstol med yrkande om egendomens förverkande eller ock förfara på sätt i 21 § sägs.

Vad i rättegångsbalken är stadgat om den tid, inom vilken åtal sist skall hava väckts, skall ej äga tillämpning.

17 §.

Beslagtagen egendom skall, där ej föreskrift i särskild författning till annat föranleder eller åklagaren annorlunda bestämmer, omhändertagas och förvaras av tullverket.

Om husranssakan och kroppsvisitation

18 §.

För eftersökande av egendom, som kan antagas vara enligt denna lag förverkad, må polisman och tulltjänsteman utan förordnande företaga husranssakan i lägenhet, som avses i 28 kap. 3 § rättegångsbalken, samt i magasin, upplagsbodar och uthus. I övrigt äge tulltjänsteman i fråga om brott, som avses i denna lag, samma rätt att utan förordnande företaga husranssakan som enligt nämnda balk tillkommer polisman.

19 §.

Förekommer mot någon, som anträffas vid gräns- eller kustort eller ankommer till plats, där förbindelse med utlandet äger rum, anledning att han har på sig gods, som enligt denna lag är underkastat beslag, må för eftersökande av sådant gods tulltjänsteman företaga kroppsvisitation å honom. Om vederbörande chef för tull-, kust- eller gränsbevakning finner skärpning av tullkontrollen å persontrafiken till eller från utlandet med viss lägenhet eller för viss tidrymd å någon plats oundgängligen nödvändig, må efter bevakningschefens förordnande kroppsvisitation verkställas å envar, som med lägenheten eller under tidrymden till platsen ankommer från eller från platsen avreser till utlandet. Sådant förordnande skall ofördröjligen underställas generaltullstyrelsens prövning men går likväl genast i verkställighet.

Kroppsvisitation, som är av mera väsentlig omfattning, skall verkställas inomhus i avskilt rum eller i lämpligt utrymme i fartyg samt, om undersökningsman eller den undersökte begär det och det kan ske utan större omgång, i vittnens närvaro. Kroppsvisitation å kvinna må ej verkställas eller bevitnas av annan än kvinna.

Förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagen kroppsvisitation erfordras ej med mindre föremål, som påträffas, tages i beslag.

Om förfarandet i vissa fall vid egendoms förverkande**20 §.**

Är fråga om förverkande av annan egendom än forslingsredskap och är ägaren ej känd eller har han icke känt hemvist inom riket eller kan eljest ej på sätt om stämning i brottmål är stadgat delgivning ske här i riket, må talan om egendomens förverkande föras mot forslare eller annan innehavare av den beslagtagna egendomen, om han kan anträffas med stämning.

21 §.

Kan ej mot någon föras ansvarstalan för brott, som föranlett, att egendom enligt denna lag tagits i beslag, må åklagaren, där fråga är allenast om annan egendom än forslingsredskap och egendomens värde uppskattas till mindre än femhundra kronor, i stället för att vid domstol väcka talan om egendomens förverkande meddela skriftligt förordnande, att beslaget skall tills vidare bestå; och skall i sådant fall egendomen vara förverkad, därest icke inom en månad, sedan förordnandet meddelats, ägaren eller annan, som påstår sig äga rätt till egendomen, hos åklagaren anmäler missnöje med beslaget.

Anmäles missnöje, skall åklagaren, om ej beslaget finnes böra hävas, väcka talan vid domstol med yrkande om egendomens förverkande. Väckes ej talan inom en månad, sedan anmälan gjorts, skall beslaget gå åter.

Har förordnande enligt första stycket meddelats och anställs, innan frågan om egendomens förverkande blivit avgjord i den ordning, som ovan angivits, åtal angående brott, som föranlett beslaget, skall frågan om egendomens förverkande i stället prövas i samband med åtalet; och skola förty jämligt första och andra styckena vidtagna åtgärder förfalla.

Om förfarandet med förverkad egendom**22 §.**

Sedan slutligen avgjorts, att egendom, som enligt denna lag tagits i beslag, skall vara förverkad, skall egendomen, där ej föreskrift i särskild författning till annat föranleder, efter åklagarens bestämmande försäljas på offentlig auktion genom tullverkets eller utmätningsmannens försorg. Förvaringspersedel, som på grund av sin beskaffenhet är särskilt ägnad att användas för varusmuggling, må dock försäljas allenast om den gjorts otjänlig för sådant ändamål. Där detta ej lämpligen kan ske, skall med persedeln förfaras på sätt generaltullstyrelsen bestämmer.

Har med avseende å egendom meddelats förklaring som i 12 § sägs och erlägges ersättningsbelopp som där avses inom två månader efter det saken slutligen avgjorts, skall egendomen återställas. I annat fall må egendomen för ersättningsbeloppets uttagande försäljas i den ordning som i första stycket föreskrives.

23 §.

Är beslagtagna egendom underkastad förskämning eller snar förstörelse eller annan nedgång i värde, må den genast försäljas på offentlig auktion, och skall så alltid ske om ägaren begär det. Uppskattas egendomens värde till femhundra kronor eller mera och har ej försäljning påkallats av ägaren, skall dock tillstånd till försäljningen sökas hos rätten. Rätten må utan ägarens hörande meddela beslut om egendomens avyttring.

Om åtal

24 §.

I mål rörande brott enligt författningar, vilkas efterlevnad tullverket har att övervaka, må, om ej svårare straff än böter kan följa å brottet, talan föras av befattningshavare vid tullverket som generaltullstyrelsen bestämmer. Sådan befattningshavare må ock såsom åklagare meddela förordnande enligt 21 § första stycket.

Vad nu stadgats skall icke lända till inskränkning i allmän åklagares åtalsrätt i fråga om brott, som nyss sagts.

Särskilda bestämmelser

25 §.

Häves beslag å utländskt oförtullat gods, skall egendomen eller, om godset redan försålts, köpeskillingen överlämnas till tullmyndigheten för behörig redovisning.

26 §.

Tullmyndighet skall i enlighet med vad därom är särskilt stadgat medverka vid verkställighet av böter och andra påföljder, som ådömas enligt denna lag.

27 §.

Hava i lag eller författning angående förbud mot införsel eller utförsel av visst gods givits särskilda föreskrifter om påföljd för överträdelse av förbudet, skola bestämmelserna i denna lag, där ej annat uttryckligen angives, icke äga tillämpning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

2. Genom denna lag upphävas lagarna den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel och den 18 juni 1949 (nr 398) om straff för olovlig varuutförsel.

3. Vad i lag eller författning är stadgat om tullmålsdomstol och tullåklagare skall ej vidare äga tillämpning; dock att mål, vari talan väckts före den nya lagens ikraftträdande, i sådant hänseende skall handläggas enligt äldre lag.

4. Utan hinder av vad i denna lag stadgas om åtalsrätt må åklagaruppgifter fullgöras av de nuvarande tullfiskalerna i Stockholm, Göteborg och Malmö enligt de närmare föreskrifter generaltullstyrelsen i samråd med riksåklagarämbetet äger meddela.

5. Har åklagare före denna lags ikraftträdande meddelat skriftligt förordnande, som avses i 17 § 2 mom. lagen om straff för olovlig varuinförsel, 17 § lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin eller 6 § 2 mom. lagen om straff för olovlig varuutförsel, skall, utan hinder av vad i den nya lagen är föreskrivet, förfaras enligt förordnandet.

6. Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

2) Lag om förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

1 mom. Spritdrycker må icke med fartyg av mindre nettodräktighet än femhundra ton införas från internationellt eller utländskt område till svenskt territorialvatten.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må Konungen beträffande fartyg av större nettodräktighet, än nu sagts, meddela motsvarande förbud att gälla i fråga om införsel till visst område av svenskt territorialvatten.

2 mom. Förbud, som i 1 mom. avses, skall icke utgöra hinder för införsel till svenskt territorialvatten av spritdrycker

a) då dryckerna äro att hänföra till skeppsproviant för det fartyg, med vilket de forslas, eller tillhöra med fartyget följande resande eller ombord å detsamma anställda personer, allt i den mån dryckerna prövas icke överstiga behovet under resan eller dryckerna eljest enligt gällande stadgande må av den resande för eget bruk till riket införas; samt

b) vid genomfart utan onödigt uppehåll genom Öresund mellan Falsterbo rev och Kullens fyr från internationellt eller utländskt område till annat sådant område, såvida det av omständigheterna uppenbarligen framgår, att dryckerna icke äro avsedda att olovligen införas till riket; dock må vattenområde inom en halv kilometer från svenska landet icke befaras.

3 mom. Generaltullstyrelsen må för särskilda fall medgiva undantag från förbud, som avses i denna paragraf.

2 §.

1 mom. Bryter någon mot förbud, som avses i 1 §, vare det ansett såsom varusmuggling enligt lagen om straff för varusmuggling.

Framgår uppenbarligen av omständigheterna, att dryckerna icke varit avsedda att olovligen införas till riket, skall dock förverkande icke äga rum.

Visas, att det fartyg, med vilket dryckerna forslats, på grund av sjönöd för räddande av fartyg, last och människoliv tvingats att ingå på svenskt territorialvatten och att där förbliva, vare den tilltalade från ansvar fri.

2 mom. Åtal för brott, som avses i 1 mom., må ej äga rum med mindre generaltullstyrelsen lämnar tillstånd därtill.

3 §.

1 mom. Tulltjänsteman äger, där honom anbefalld tjänstgöring därtill föranleder, å fartyg företaga den visitation, som oundgängligen erfordras för utrönande, huruvida mot förbud, som avses i 1 §, spritdrycker medföras å fartyget.

2 mom. Har chef för tull- eller kustbevakning med hänsyn till befarad olovlig införsel av spritdrycker funnit särskild tullbevakning böra anordnas å fartyg av mindre nettodräktighet än femhundra ton, vilket ankommer från eller avgår till utrikes ort, må, därest beslag ägt rum å drycker, vilka under resan medförts å fartyget, bevakningschefen kunna förordna, att kostnaden för bevakningen skall gäldas av fartygets ägare.

Kostnaden för bevakningen skall utgå efter gällande taxa för extra tullförrättningar samt gäldas i den ordning, som härutinnan är stadgat i fråga om ersättningsbelopp för sådan förrättning.

4 §.

Hava spritdrycker med fartyg av mindre nettodräktighet än femhundra ton införts till farvatten, som ligger utanför svenska territorialvattengränsen och sträcker sig intill tolv sjömil från svenska kusten eller där utanför belägna yttersta skär, och framgår uppenbarligen av omständigheterna, att syftet med fartygets uppehåll i nämnda farvatten är att företaga eller främja olovlig införsel av dryckerna till riket, vare det ansett såsom olovlig införsel till svenskt territorialvatten enligt 1 §.

I gränsvatten av mindre bredd än tjugofyra sjömil skall gränsen för det farvatten, som avses i första stycket, anses sammanfalla med mittellinjen eller den gränslinje, som eljest är fastslagen genom överenskommelse, hävd eller annorledes.

Vad i denna paragraf är stadgat skall icke tillämpas med avseende å fartyg av främmande nationalitet, med mindre Konungen förordnar, att paragrafen skall äga tillämpning beträffande fartyg av den nationaliteten.

5 §.

Vad enligt 1 § 2 mom. b) och 2 § 1 mom. andra stycket gäller för de fall, då beträffande spritdrycker, som införts till svenskt territorialvatten, av omständigheterna uppenbarligen framgår, att dryckerna icke äro eller varit avsedda att olovligen införas till riket, skall, i den mån Konungen så förordnar, icke äga tillämpning vid införsel till område inom territorialvattnet, i fråga om vilket avtal med främmande stat om gemensam bevakning för bekämpande av olovlig införsel av alkoholvaror träffats, med mindre av omständigheterna tillika uppenbarligen framgår, att dryckerna icke äro eller varit avsedda att olovligen införas till den stat, med vilken avtalet ingåtts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961. Där i lag eller författning förekommer hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

3) Lag om ändring i lagen den 4 juni 1913 (nr 159) angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbezeichnung

Härigenom förordnas, att 5, 11 och 13—15 §§ lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbezeichnung skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

5 §.

Innan målet av generaltullstyrelsen företages till avgörande, skall tillfälle lämnas *den tullfiskal, inom vars tjänstgöringsdistrikt beslaget*

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Innan målet av generaltullstyrelsen företages till avgörande, skall tillfälle lämnas *befattningshavare, som generaltullstyrelsen förordnar,*

(Gällande lydelse)

skett, ävensom varuägaren, varmed i denna lag förstås emottagaren av varan eller, om han är ombud för annan här i riket, vilken över densamma äger förfoga, denne senare, att i målet sig yttra; och förelägge styrelsen för sådant ändamål envar av dem att inom viss tid från erhållen del av föreläggandet avgiva dylikt yttrande, vid äventyr att målet ändå avgöres. Är ägaren ej känd, eller kan han icke med kallelse anträffas, skall styrelsen låta i allmänna tidningarna införa kungörelse angående beslaget med föreläggande för ägaren att, vid nyssnämnda äventyr, inom tre månader från kungörandet inkomma med yttrande i målet. Där så prövas nödigt, inhämta styrelsen jämväl yttrande från den, som verkställt beslaget.

11 §.

Påkallar *tullfiskalen* eller varuägaren vittnesförhör vid domstol, eller finner generaltullstyrelsen eljest sådant förhör erforderligt, må styrelsen därom förordna.

13 §.

Är *tullfiskalen* eller varuägaren missnöjd med beslut, som generaltullstyrelsen jämlikt 6, 7, 8 eller 9 § meddelat, äge han att, vid talans förlust, däröver hos Konungen anföra besvär *före klockan tolv å tjugonde dagen från beslutets dag*; dock att *tullfiskalen* ej må fullfölja talan mot beslut enligt 8 §, såvitt angår sättet för den oriktiga ursprungsbezeichnungens oskadliggörande.

Över beslut, — — — icke föras.

14 §.

Förklarar före besvärstidens utgång såväl *tullfiskalen* som varuägaren hos generaltullstyrelsen sig åtnöjas med styrelsens jämlikt 6 eller 8 § meddelade beslut, skall detsamma såsom lagakraftvunnet anses.

(Föreslagen lydelse)

ävensom varuägaren, varmed i denna lag förstås emottagaren av varan eller, om han är ombud för annan här i riket, vilken över densamma äger förfoga, denne senare, att i målet sig yttra; och förelägge styrelsen för sådant ändamål envar av dem att inom viss tid från erhållen del av föreläggandet avgiva dylikt yttrande, vid äventyr att målet ändå avgöres. Är ägaren ej känd, eller kan han icke med kallelse anträffas, skall styrelsen låta i allmänna tidningarna införa kungörelse angående beslaget med föreläggande för ägaren att, vid nyssnämnda äventyr, inom tre månader från kungörandet inkomma med yttrande i målet. Där så prövas nödigt, inhämta styrelsen jämväl yttrande från den, som verkställt beslaget.

11 §.

Påkallar *den av generaltullstyrelsen förordnade befattningshavaren* eller varuägaren vittnesförhör vid domstol, eller finner generaltullstyrelsen eljest sådant förhör erforderligt, må styrelsen därom förordna.

13 §.

Är *den av generaltullstyrelsen förordnade befattningshavaren* eller varuägaren missnöjd med beslut, som generaltullstyrelsen jämlikt 6, 7, 8 eller 9 § meddelat, äge han att, vid talans förlust, däröver hos Konungen anföra besvär; dock att *den av generaltullstyrelsen förordnade befattningshavaren* ej må fullfölja talan mot beslut enligt 8 §, såvitt angår sättet för den oriktiga ursprungsbezeichnungens oskadliggörande.

Över beslut, — — — icke föras.

14 §.

Förklarar före besvärstidens utgång såväl *den av generaltullstyrelsen förordnade befattningshavaren* som varuägaren hos generaltullstyrelsen sig åtnöjas med styrelsens jämlikt 6 eller 8 § meddelade beslut,

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Har talan — — — finnes stadgat.

15 §.

Vara, som — — — försorg förstöras.

Vara, som — — — fria disposition.

I händelse beslagtagna vara finnes underkastad förskämning, minskning eller annan sådan nedgång i värde, såframt med försäljningen därav fördröjes, må generaltullstyrelsen, jämväl där målet är beroende på Konungens prövning, efter därom av *tullfiskalen* eller varuägaren gjord framställning eller om eljest så prövas skäligt, förordna om varans försäljning utan avbidan på målets slutliga avgörande.

Innan vara — — — är, förstöras.

skall detsamma såsom lagakraftvunnet anses.

Har talan — — — finnes stadgat.

15 §.

Vara, som — — — försorg förstöras.

Vara, som — — — fria disposition.

I händelse beslagtagna vara finnes underkastad förskämning, minskning eller annan sådan nedgång i värde, såframt med försäljningen därav fördröjes, må generaltullstyrelsen, jämväl där målet är beroende på Konungens prövning, efter därom av *den av generaltullstyrelsen förordnade befattningshavaren* eller varuägaren gjord framställning eller om eljest så prövas skäligt, förordna om varans försäljning utan avbidan på målets slutliga avgörande.

Innan vara — — — är, förstöras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

4) Lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror

Härigenom förordnas, att 44 och 49 §§ lagen den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror skola upphöra att gälla samt att 36 och 46 §§ samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

36 §.

Till riket inkommen vara, som enligt denna lag ej må införas, må, där est den icke är att enligt lagen om straff för *olovlig varuinförsel* anse såsom olovligen införd, av varuägaren återutföras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen äger meddela. Sker ej återutförsel, skall med varan förfaras på sätt Konungen förordnar.

46 §.

I denna lag avsedd egendom, som enligt denna lag eller lagen om straff

(Föreslagen lydelse)

36 §.

Till riket inkommen vara, som enligt denna lag ej må införas, må, där est den icke är att enligt lagen om straff för *varusmuggling* anse såsom olovligen införd, av varuägaren återutföras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen äger meddela. Sker ej återutförsel, skall med varan förfaras på sätt Konungen förordnar.

46 §.

I denna lag avsedd egendom, som enligt denna lag eller lagen om straff

¹ Senaste lydelse av 36 § se 1955:202.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

för *olovlig varuinförsel* förklarats förbruten eller skolat enligt tullstadgan eller annan författning försäljas, skall behandlas på sätt Konungen förordnar.

för *varusmuggling* förklarats förbruten eller skolat enligt tullstadgan eller annan författning försäljas, skall behandlas på sätt Konungen förordnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

5) Lag om ändrad lydelse av 7 och 8 §§ atomenergilagen den 1 juni 1956 (nr 306)

Härigenom förordnas, att 7 och 8 §§ atomenergilagen den 1 juni 1956 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

7 §.

7 §.

Bryter någon mot vad i 1 eller 2 § stadgas eller iakttager han icke villkor som meddelats med stöd av 4 §, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, med fängelse eller straffarbete i högst två år. *Samma lag vare där någon i strid med 3 § ur riket utför eller söker utföra ämne eller annat som avses i 3 §.*

Bryter någon mot vad i 1 eller 2 § stadgas eller iakttager han icke villkor som meddelats med stöd av 4 §, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, med fängelse eller straffarbete i högst två år. *Angående påföljd för olovlig utförsel av ämne eller annat som avses i 3 § och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.*

8 §.

8 §.

Har någon brutit mot vad i 1 eller 2 § stadgas, skall, om det ej är uppenbart obilligt, i 1 § avsett ämne eller förening, som han därvid innehaft, bearbetat eller eljest tagit befattning med, förklaras helt eller delvis förverkat till kronan. Innehar han icke längre ämnet eller föreningen, må i stället värdet förklaras förverkat. *Samma lag vare beträffande ämne eller annat som någon i strid med vad i 3 § stadgas utfört eller sökt utföra ur riket.*

Har någon brutit mot vad i 1 eller 2 § stadgas, skall, om det ej är uppenbart obilligt, i 1 § avsett ämne eller förening, som han därvid innehaft, bearbetat eller eljest tagit befattning med, förklaras helt eller delvis förverkat till kronan. Innehar han icke längre ämnet eller föreningen, må i stället värdet förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

6) Lag om ändring i strålskyddslagen den 14 mars 1958 (nr 110)

Härigenom förordnas, att 23 § 1 mom., 26 och 27 §§ strålskyddslagen den 14 mars 1958 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

23 §.

1 mom. Med dagsböter eller fängelse straffes

1. den som olovligen bedriver radiologiskt arbete *eller obehörigen inför eller söker införa radioaktivt ämne* eller som eljest bryter mot vad i 2, 4 eller 6 § sägs;

2. den som — — — andra föreskrifter;

3. den som — — — eller 19 §;

4. den som — — — uppgift; och

5. den som — — — 21 § sägs.

26 §.

Brukas radioaktivt ämne olovligen i radiologiskt arbete *eller införes eller söker någon obehörigen till riket införa* eller innehar någon här olovligen sådant ämne, må detta jämte strålskyddsanordning, vari det förvaras, förklaras förverkat till kronan, om det ej är uppenbart obilligt. Finnes ämnet ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Anordning, som — — — äro därtill.

Med förverkad — — — strålskyddsmyndigheten bestämmer.

27 §.

Påträffar tulltjänsteman egendom, som skäligen kan antagas vara förverkad enligt 26 §, skall han taga egendomen i beslag.

I övrigt gäller om beslag vad där om finnes särskilt stadgat.

Om verkställt — — — i beslag.

(Föreslagen lydelse)

23 §.

1 mom. *Angående påföljd för olovlig införsel av radioaktivt ämne och försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.*

Med dagsböter eller fängelse straffes

1. den som olovligen bedriver radiologiskt arbete eller som eljest, *annorledes än genom olovlig införsel*, bryter mot vad i 2, 4 eller 6 § sägs;

2. den som — — — andra föreskrifter;

3. den som — — — eller 19 §;

4. den som — — — uppgift; och

5. den som — — — 21 § sägs.

26 §.

Brukas radioaktivt ämne olovligen i radiologiskt arbete eller innehar någon här olovligen sådant ämne, må detta jämte strålskyddsanordning, vari det förvaras, förklaras förverkat till kronan, om det ej är uppenbart obilligt. Finnes ämnet ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Anordning, som — — — äro därtill.

Med förverkad — — — strålskyddsmyndigheten bestämmer.

27 §.

Om beslag gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

Om verkställt — — — i beslag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

7) Förordning om ändrad lydelse av 11 § 3 mom. och 20 § förordningen den 1 juli 1918 (nr 564) angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m.

Härigenom förordnas, att 11 § 3 mom. och 20 § förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

11 §.

3 mom. Den, som — — — fem hundra kronor.

Lag samma vare, därest någon i strid mot förbud eller annan föreskrift, varom i 9 och 10 §§ sägs, fortsätter tillverkning eller försäljning av alkoholhaltigt preparat, så ock där någon försäljer eller håller till salu dylikt preparat, vilket, honom veterligen, blivit olovligen till riket införd.

20 §.

Till riket inkommen vara, som enligt denna förordning icke får införas, må, därest den icke enligt tullstadgan är att anse såsom olovligen införd, av varuägaren återutföras. Sker ej återutförelse, skall med varan förfaras på sätt Konungen förordnar.

(Föreslagen lydelse)

11 §.

3 mom. Den, som — — — fem hundra kronor.

Lag samma vare, därest någon i strid mot förbud eller annan föreskrift, varom i 9 och 10 §§ sägs, fortsätter tillverkning eller försäljning av alkoholhaltigt preparat.

20 §.

Till riket inkommen vara, som enligt denna förordning icke får införas, må, därest den icke enligt lagen om straff för varusmuggling är att anse såsom olovligen införd, av varuägaren återutföras. Sker ej återutförelse, skall med varan förfaras på sätt Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

8) Förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 19 maj 1939 (nr 174) angående tillverkning, införelse och försäljning av gasskyddsmateriel

Härigenom förordnas, att 9 § förordningen den 19 maj 1939 angående tillverkning, införelse och försäljning av gasskyddsmateriel skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

9 §.

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Angående påföljd för olovlig införelse av gasskyddsmateriel av första klass och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.

(Gällande lydelse)

Tillverkar någon olovligen gas-
skyddsmateriel av första klass,

eller inför någon till riket gas-
skyddsmateriel av första klass utan
att hava erhållit tillstånd därtill eller
gör försök till sådan införsel,

eller saluhåller eller försäljer nå-
gon gasskyddsmateriel i strid mot be-
stämmelserna i denna förordning,

straffes, där ej gällande bestä-
mmelser om ansvar för olovlig varuin-
försel äro tillämpliga, med dagsböter
eller fängelse, och vare egendomen
förverkad.

Äro omständigheterna — — —
vara förverkad.

Kan egendom, — — — värde gäl-
das.

(Föreslagen lydelse)

Tillverkar någon olovligen gas-
skyddsmateriel av första klass,

eller saluhåller eller försäljer nå-
gon gasskyddsmateriel i strid mot be-
stämmelserna i denna förordning,

straffes med dagsböter eller fäng-
else, och vare egendomen förverkad.

Äro omständigheterna — — —
vara förverkad.

Kan egendom, — — — värde gäl-
das.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

**9) Förordning angående ändrad lydelse av 3 a och 11 §§ förordningen
den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt**

Härigenom förordnas, att 3 a och 11 §§ förordningen den 25 maj 1941
om varuskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

3 a §.

Kontrollstyrelsen är — — — och
försäljning.

Beträffande införsel är, med den
inskränkning som nedan sägs, gene-
raltullstyrelsen beskattningsmyndig-
het.

11 §.

(Föreslagen lydelse)

3 a §.

Kontrollstyrelsen är — — — och
försäljning.

Beträffande införsel är, med den
inskränkning som nedan sägs, gene-
raltullstyrelsen beskattningsmyndig-
het. *Bestämmelserna i 46 § nyss-
nämnda förordning skola gälla jäm-
väl vid införsel.*

11 §.

*Angående påföljd i vissa fall för
den, som i samband med införsel av
skattepliktig vara i deklaration eller
försäkran lämnat oriktig uppgift,*

¹ Senaste lydelse av 3 a § se 1959: 93 samt av 11 § se 1946: 144.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration eller försäkran lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

skall gälla vad i lagen om straff för varusmuggling är stadgat.

Om ansvar i vissa fall för den, som eljest i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 3 a §, dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och i övrigt den 1 januari 1961.

10) Förordning angående ändring i förordningen den 5 mars 1948 (nr 85) om försäljningsskatt

Härigenom förordnas, att 34 § förordningen den 5 mars 1948 om försäljningsskatt skall upphöra att gälla samt att 8 och 33 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

8 §.

Kontrollstyrelsen är — — — sådan försäljning.

Kontrollstyrelsen är — — — sådan försäljning.

Beträffande införsel är, med den inskränkning som nedan sägs, generaltullstyrelsen beskattningsmyndighet.

Beträffande införsel är, med den inskränkning som nedan sägs, generaltullstyrelsen beskattningsmyndighet. *Bestämmelserna i 46 § nyssnämnda förordning skola gälla jämväl vid införsel.*

33 §.

33 §.

Angående påföljd i vissa fall för den, som i samband med införsel av skattepliktig vara i deklaration eller försäkran lämnat oriktig uppgift, skall gälla vad i lagen om straff för varusmuggling är stadgat.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration eller försäkran lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Om ansvar i vissa fall för den, som eljest i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 8 §, dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och i övrigt den 1 januari 1961.

¹ Senaste lydelse av 8 § se 1959: 94.

**11) Förordning om ändring i förordningen den 5 juni 1953 (nr 372)
angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur**

Härigenom förordnas, att 15 § förordningen den 5 juni 1953 angående reglering av införseln av vissa slag av fisk och skaldjur skall upphöra att gälla samt att 11—14 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

11 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där-
est varan ej enligt 13 § eller enligt lagen om straff för olovlig varuinförsel skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

12 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller lagen om straff för olovlig varuinförsel eller på grund av stadgande i denna förordning säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljning ske endast till någon, som erhållit tillstånd varom i 1 § sägs, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

13 §.

Den som utan behörig tullangivning eller medelst vilseledande åtgärder till riket inför eller söker införa vara, som enligt denna förordning icke får införas, straffes med dagsböter.

Vara som någon i strid mot denna förordning olovligen infört eller sökt införa skall förklaras förverkad jämte emballage eller kärl vari den förvaras. Kan egendom, som enligt den-

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där-
est varan ej enligt lagen om straff för varusmuggling skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

12 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller lagen om straff för varusmuggling eller på grund av stadgande i denna förordning säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljning ske endast till någon, som erhållit tillstånd varom i 1 § sägs, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

13 §.

Angående påföljd för olovlig införsel av vara, som enligt denna förordning ej får införas, och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

na förordning skolat förklaras förverkad, ej tillrättaskaffas gälden brottslige dess värde. Framgår av omständigheterna att brottet skett av förbiseende, må av domstolens prövning bero, huruvida förverkandepåföljd skall inträda.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i första stycket, och talan om förverkande av gods eller värde på grund av föreskrifterna i andra stycket ävensom beslag av gods, som kan antagas vara förverkat, och förfarandet med beslagtaget gods skall vad i allmänhet är stadgat om olovlig införsel av tullpliktig vara äga motsvarande tillämpning.

14 §.

Den som bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillståndsbevis eller i strid mot stadgandet i 4 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs, buss eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning straffes med dagsböter.

14 §.

Den som, utan att vara förfallen till ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling, bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillståndsbevis eller i strid mot stadgandet i 4 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs, buss eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning straffes med dagsböter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

12) Förordning om ändrad lydelse av 19 § förordningen den 26 februari 1954 (nr 73) angående tillverkning av brännvin

Härigenom förordnas, att 19 § förordningen den 26 februari 1954 angående tillverkning av brännvin¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

19 §.

1. Den som olovligen tillverkar brännvin eller bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin, så ock den som innehar mäsik, uppenbarligen avsedd för olovlig brännvinstillverkning, straffes med

1. Den som olovligen tillverkar brännvin eller bereder mäsik i uppenbart syfte att därav framställa brännvin, så ock den som forslar, döljer eller förvarar brännvin, vilket uppenbarligen är olovligen tillverkat, eller

¹ Senaste lydelse av 19 § se 1955:35.

2† Bihang till riksdagens protokoll 1960. 9 saml. 1 avd. Nr 34

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet — — — två år.

Vid bedömande — — — framställt brännvin.

Begår någon — — — äro däremot. 2. Har någon *förövat gärning, som avses i 1 mom.*, skola därvid nyttjade redskap, å stället befintliga förråd av för den olovliga tillverkningen eller beredningen uppenbarligen avsedda råämnen samt av brännvin och mäsik ävensom de käril, i vilka brännvinet och mäskan förvaras, tagas i beslag och dömas förverkade.

3. Den som — — — etthundra kronor.

mäsik, som uppenbarligen är avsedd för olovlig brännvinstillverkning, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet — — — två år.

Vid bedömande — — — framställt brännvin.

Begår någon — — — äro däremot. 2. Har någon *olovligen tillverkat brännvin eller berett mäsik*, skola därvid nyttjade redskap samt å stället befintliga förråd av för den olovliga tillverkningen eller beredningen uppenbarligen avsedda råämnen tagas i beslag och dömas förverkade. *Påträffas brännvin, som olovligen tillverkats, skall brännvinet, tillika med käril, vari det förvaras, tagas i beslag och dömas förverkat. Vad nu sagts om brännvin, som olovligen tillverkats, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om mäsik, som uppenbarligen är avsedd för olovlig brännvinstillverkning.*

3. Den som — — — etthundra kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

13) Förordning om ändrad lydelse av 86 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521)

Häri genom förordnas, att 86 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

86 §.

86 §.

2 mom. Är införsel av rusdrycker belagd med straff enligt gällande bestämmelser om ansvar för olovlig varuinförsel, skola de i sådant avseende meddelade föreskrifter lända till efterrättelse. I fråga om försäljning av olovligt införda rusdrycker skall gälla vad i 90 § 2 mom. sägs.

2 mom. Angående påföljd för olovlig införsel av rusdrycker och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling. I fråga om försäljning av olovligt införda rusdrycker skall gälla vad i 90 § 2 mom. sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

**14) Förordning om ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 401)
angående reglering av införseln av vissa levande djur och
jordbruksprodukter m. m.**

Härigenom förordnas, att 17 § förordningen den 7 juni 1956 angående reglering av införseln av vissa levande djur och jordbruksprodukter m. m. skall upphöra att gälla samt att 13—16 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

13 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där-est varan ej enligt 14 § skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

14 §.

Den som utan behörig tullangivning eller medelst vilseledande åtgärder till riket inför eller söker införa vara, som enligt denna förordning icke får införas, straffes med dagsböter.

Vara som någon i strid med denna förordning olovligen infört eller sökt införa skall förklaras förverkad jämte emballage eller kärl vari den förvaras. Kan egendom som sålunda skolat förklaras förverkad ej tillrättaskaffas, gälde den brottslige dess värde. Framgår av omständigheterna att brottet skett av förbiseende, må av domstolens prövning bero, huruvida förverkandepåföljd skall inträda.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i första stycket, och talan om förverkande av gods eller värde på grund av föreskrifterna i andra stycket samt om beslag av gods, som kan antagas förverkat, och förfarandet med beslagtaget gods skall vad i allmänhet är stadgat om olovlig införsel av tullpliktig vara äga motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där-est varan ej enligt lagen om straff för varusmuggling skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

14 §.

Angående påföljd för olovlig införsel av vara, som enligt denna förordning icke får införas, och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.

(Gällande lydelse)

15 §.

Den som bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillstånd enligt 1 § eller i strid med stadgandet i 5 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning eller underlåter att fullgöra i 4 § stadgad uppgiftsskyldighet, straffes med dagsböter.

16 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller på grund av stadgande i denna förordning säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljningen ske endast till någon, som enligt denna förordning äger införa varan, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

(Föreslagen lydelse)

15 §.

Den som, utan att vara förfallen till ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling, bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillstånd enligt 1 § eller i strid med stadgandet i 5 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning eller underlåter att fullgöra i 4 § stadgad uppgiftsskyldighet, straffes med dagsböter.

16 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller på grund av stadgande i denna förordning *eller lagen om straff för varusmuggling* säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljningen ske endast till någon, som enligt denna förordning äger införa varan, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

15) Förordning om ändring i förordningen den 7 juni 1956 (nr 403) angående reglering av införseln av fettråvaror och fettvaror, m. m.

Härigenom förordnas, att 25 § förordningen den 7 juni 1956 angående reglering av införseln av fettråvaror och fettvaror, m. m. skall upphöra att gälla samt att 5, 18, 19 och 24 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

5 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där est varan ej enligt 18 § skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tullkontroll återutföras enligt de före-

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Till riket inkommen vara som på grund av bestämmelserna i denna förordning icke får införas må, där est varan ej enligt *lagen om straff för varusmuggling* skall vara förverkad samt hinder ej heller eljest möter mot utförsel av varan, under tull-

(Gällande lydelse)

skrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

18 §.

Den som utan behörig tullangivning eller medelst vilseledande åtgärder till riket inför eller söker införa vara, som enligt denna förordning icke får införas, straffes med dagsböter.

Vara som någon i strid med denna förordning olovligen infört eller sökt införa skall förklaras förverkad jämte emballage eller kärl vari den förvaras. Kan egendom som sålunda skolat förklaras förverkad ej tillrättaskaffas, gälde den brottslige dess värde. Framgår av omständigheterna att brottet skett av förbiseende, må av domstolens prövning bero, huruvida förverkandepåföljd skall inträda.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i första stycket, och talan om förverkande av gods eller värde på grund av föreskrifterna i andra stycket samt om beslag av gods, som kan antagas vara förverkat, och förfarandet med beslagtaget gods skall vad i allmänhet är stadgat om olovlig införsel av tullpliktig vara äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Den som bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillstånd enligt 1 § eller i strid med stadgandet i 4 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning eller underlåter att fullgöra i 3 § stadgad uppgiftsskyldighet straffes med dagsböter.

24 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller på grund

(Föreslagen lydelse)

kontroll återutföras enligt de föreskrifter som i tullstadgan äro givna för gods anmält till returfortullning.

Vad i — — — föreskriven tid.

18 §.

Angående påföljd för olovlig införsel av vara, som enligt denna förordning icke får införas, och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling.

19 §.

Den som, utan att vara förfallen till ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling, bryter mot villkor för tillgodonjutande av tillstånd enligt 1 § eller i strid med stadgandet i 4 § första stycket disponerar å provianteringsfrilager upplagd vara annorledes än till fartygs eller luftfartygs proviantering eller utrustning i föreskriven ordning eller underlåter att fullgöra i 3 § stadgad uppgiftsskyldighet straffes med dagsböter.

24 §.

Skall i denna förordning avsedd vara enligt tullstadgan eller på grund

(Gällande lydelse)

av stadgande i denna förordning säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljningen ske endast till någon, som enligt denna förordning äger införa varan, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

(Föreslagen lydelse)

av stadgande i denna förordning *eller lagen om straff för varusmuggling* säljas å auktion genom tullverkets försorg, må försäljningen ske endast till någon, som enligt denna förordning äger införa varan, eller ock under förbehåll att varan återutföres.

Kan försäljning — — — generaltullstyrelsen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961.

16) Förordning om ändrad lydelse av 5 och 28 §§ förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall

Härigenom förordnas, att 5 och 28 §§ förordningen den 23 november 1956 angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

5 §.

Kontrollstyrelsen är — — — nu sagts.

Beträffande skattepliktig införsel är generaltullstyrelsen beskattningsmyndighet.

28 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Kontrollstyrelsen är — — — nu sagts.

Beträffande skattepliktig införsel är generaltullstyrelsen beskattningsmyndighet. *Bestämmelserna i 46 § nyssnämnda förordning skola gälla jämväl vid införsel.*

28 §.

Angående påföljd i vissa fall för den, som i samband med införsel av skattepliktigt motorfordon i deklaration lämnat oriktig uppgift, skall gälla vad i lagen om straff för varusmuggling är stadgat.

Om ansvar i vissa fall för den, som *eljest* i deklaration lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 5 §, dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och i övrigt den 1 januari 1961.

¹ Senaste lydelse av 5 § se 1959: 95.

I. Inledning

Frågan om en allmän översyn av lagstiftningen rörande straff för olovlig införsel och utförsel av varor upptogs av första lagutskottet i dess utlåtande (nr 37) till 1949 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för olovlig varuutförsel, m. m. I utlåtandet framhöll utskottet, att den gällande smuggellagstiftningen var synnerligen svåröverskådlig och att de grundläggande författningarna på området tillkommit vid olika tidpunkter och var uppbyggda på olika sätt. Svårigheter vid tillämpningen uppkom även därigenom, att likartade spörsmål ofta lösts efter skilda principer utan att bärande skäl för dessa skiljaktigheter längre kunde anföras. Den framlagda propositionen var enligt utskottet att beteckna såsom en partiell reform och ett försök att avhjälpa vissa särskilt påtagliga brister, som blivit aktuella vid den nya rättegångsbalkens ikraftträdande. Propositionens förslag innebar visserligen att vissa ojämnheter undanröjdes men att i stället andra tillskapades. Utskottet påvisade med åtskilliga exempel svagheter i den gällande smuggellagstiftningen och berörde därvid särskilt den oenhetlighet som förelåg i fråga om åklagarväsen, forumregler, bötesystem, förverkandebestämmelser samt regler angående förundersökning. Det var enligt utskottets mening knappast möjligt att nå fram till konsekventa och klara lagstadganden enbart genom partiella ändringar, utan ett tillfredsställande resultat kunde nås endast om man obunden av gällande författningar från grunden byggde upp ett nytt regelsystem. Vid detta förhållande kunde ifrågasättas, framhöll utskottet vidare, att avstå från partiella ändringar i lagstiftningen i avvaktan på en mera genomgripande omdaning av densamma. Men då de i propositionen föreslagna ändringarna innebar påtagliga förbättringar på åtskilliga punkter borde de enligt utskottets mening genomföras. Samtidigt ville emellertid utskottet förorda, att en utredning igångsattes med uppgift att utarbeta förslag till helt ny lagstiftning om straff för smugglingsbrott, uppbyggd efter enhetliga synpunkter och tillkommen under tillgodogörande även av de erfarenheter, domstolarna vunnit vid tillämpningen av de gällande bestämmelserna. Vid denna utredning kunde måhända visa sig möjligt att samla alla erforderliga stadganden om straff för överträdelser mot olika import- och exportbestämmelser inom en och samma lag, som i så fall skulle innehålla endast straffbestämmelser jämte erforderliga straffprocessuella regler, medan de materiella reglerna rörande införsel till och utförsel från riket av gods, vilka bestämmelser skulle straffsanktioneras genom ifrågavarande lag, fick utfärdas i annan ordning. I enlighet med utskottets förslag hemställde riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning rörande straff för olovlig införsel och utförsel av varor (rskr nr 326/1949).

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 april 1956 tillkallades den 23 i samma månad en utredningsman jämte expert och sekreterare

med uppdrag att utarbeta förslag till ny lagstiftning rörande straff för olovlig införsel och utförsel av varor. I enlighet med de direktiv som därvid lämnades borde utredningen få den av riksdagen angivna omfattningen och syfta till ett nytt enhetligt regelsystem. De synpunkter, som första lagutskottet anfört rörande såväl principerna för ett sådant lagstiftningsarbete som de konkreta spörsmål vilka fordrade en lösning, borde tjäna såsom utgångspunkt vid arbetets bedrivande. I direktiven erinrades om att vid utredningen självfallet måste beaktas de ändrade betingelser för en lagstiftning på området, som 1955 års nykterhetsreform kunde ha medfört. Vad angick utformningen av lagstiftningen i straffrättsligt hänseende borde samråd äga rum med den sakkunnige som av chefen för justitiedepartementet tillkallats med uppdrag att verkställa en förberedande undersökning för reformering av specialstraffrätten. Även eljest borde utredningen ske med beaktande av det pågående reformarbetet inom straffrätten.

Utredningen har den 2 september 1959 avgivit *betänkande* med förslag till lag om straff för varusmuggling m. m. (SOU 1959: 24). Betänkandet, som är undertecknat av hovrättsrådet E. Walberg såsom utredningsman, omfattar jämväl följdförfattningar samt motiv. Utredningens förslag till författningar i ämnet är avsedda att ersätta såväl de nu gällande centrala författningarna på smuggellagstiftningens område som ock i största utsträckning bestämmelser angående straff och påföljder för överträdelser av speciella import- och exportförbud.

Efter remiss har *utlåtanden* över utredningens förslag i dess helhet eller i vissa delar avgivits av generaltullstyrelsen, riksåklagarämbetet, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Västra Sverige, hovrätten för Övre Norrland, rådhusrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg, riksräkenskapsverket, kontrollstyrelsen, generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, sjöfartsstyrelsen, överståthållarämbetet efter hörande av statsåklagaren och poliskammaren i Stockholm, länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län, statspolisintendenten, utredningen rörande specialstraffrätten, 1951 års rättegångskommitté samt 1955 års stadsutredning. Såvitt angår författningar inom vederbörande myndighets verksamhetsområde har yttranden avgivits av chefen för försvarsstaben, medicinalstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, riksantikvarieämbetet, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, veterinärstyrelsen, fiskeristyrelsen, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, statens provningsanstalt, statens handelslicensnämnd och statens växtskyddsanstalt.

Vid generaltullstyrelsens yttrande har fogats ett av styrelsen utarbetat förslag till lag om straff för varusmuggling m. m., innefattande i väsentliga hänseenden avvikelser från utredningens förslag.

Generaltullstyrelsen har jämväl överlämnat yttranden från tulldirektionerna och tullfiskalerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, cheferna för tullverkets kustdistrikt och flertalet tullkamrar i riket, ävensom från Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och Svenska tullmannaförbundet. Riks-

åklagarämbetet har bifogat yttranden från statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Flertalet länsstyrelser har överlämnat yttranden från landsfogden i länet samt därutöver länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden av poliskamrarna i Malmö och Hälsingborg, stadsfiskalerna i Hälsingborg och Landskrona samt föreningen Malmöhus läns landsfiskaler, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län yttrande av poliskammaren i Göteborg, länsstyrelsen i Värmlands län yttrande av Värmlands länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler, länsstyrelsen i Norrbottens län yttranden av stadsfiskalen i Luleå samt landsfiskalerna i Haparanda, Pajala och Kiruna distrikt. Kommerskollegium har överlämnat yttranden från handelskamrarna i riket.

Tillfälle att avgiva yttrande över förslaget eller över vissa delar av detta har även beretts fullmäktige i riksbanken, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges stadsdomare, Föreningen Sveriges landsfogdar, Föreningen Sveriges landsfiskaler och Föreningen Sveriges polismästare. Från samtliga utom från Föreningen Sveriges polismästare har yttranden inkommit.

II. Gällande rätt

I fråga om gällande rätt tillåter utskottet sig att hänvisa till den i propositionen å s. 31—37 intagna redogörelsen.

III. Allmän motivering

I propositionen, till vilken utskottet i dessa delar får hänvisa, redogöres för utredningens allmänna motivering samt yttrandena däröver å s. 38—42, 45—57, 62—66, 68—73, 75—83, 84—92, 96—98 samt 100—102.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, anför inledningsvis följande.

»De nuvarande bestämmelserna om straff för olovlig införsel och utförsel av varor är spridda i ett stort antal författningar och är i olika hänseenden bristfälliga. De centrala bestämmelserna på området upptas i vissa fall i samfällt stiftad lag, i andra fall i administrativa författningar; de har tillkommit vid skilda tidpunkter och är uppbyggda på olika sätt. Likartade spørsmål har därför i lagstiftningen ofta lösts efter skilda principer. De olägenheter som uppkommer av en så splittrad och oenhetlig reglering har ytterligare skärpts genom lagstiftningens kraftiga ansvällning under senare år. Varuinförsel- och spritinförsellagarna har i flera omgångar varit föremål för partiella reformer, framför allt 1946, då ändringarna avsåg att anpassa bestämmelserna till den nya rättegångsordningens grundsatser, och 1949 i samband med tillkomsten av varuutförsellagen, då de ändrade grundsatser om förverkande, som kommit till uttryck i strafflagen, i viss ut-

sträckning gjordes tillämpliga också på förevarande område. Det har emellertid ej visat sig vara möjligt att undanröja oklarheter och inbördes motstridiga bestämmelser i den nuvarande smuggellagstiftningen, och en genomgripande revision har länge framstått som påkallad. Icke minst för domstolar och åklagare medför de nuvarande bestämmelserna svårigheter och osäkerhet i tillämpningen såväl materiellt som formellt. Redan den omständigheten, att i det aktuella fallet en straffbelagd gärning kan falla såväl under brottsbeskrivningen i någon av de centrala författningarna i smuggellagstiftningen som under straffbudet i en speciell import- eller exportförfattning medför, att besvärliga konkurrensfrågor lätt uppkommer (jfr NJA 1949 s. 278). Den utformning brottsbeskrivningarna erhållit i vissa hithörande författningar medför vidare, att en del icke straffvärda fall på ett föga tillfredsställande sätt avgränsats från det straffbara området. Tvekan har i rättstillämpningen flera gånger uppkommit beträffande gränsdragningen mellan 1 § 1 mom. och 4 § 1 mom. varuinförsellagen (jfr NJA 1940 s. 750 och NJA 1958 s. 267). Den olikartade utformningen av bötesystemet med än normerade böter — som dessutom beräknas på olika sätt — än dagsböter har visat sig leda till en ojämnhet i strafftillämpningen, som ej är tillfredsställande.

Utredningens förslag till lagstiftning präglas främst av en strävan att tillskapa enhetliga regler på förevarande rättsområde. Ett utmärkande drag är sålunda, att den mångfald av särbestämmelser, som i olika hänseenden för närvarande gäller, föreslås i huvudsak skola upphävas och ersättas av regler som närmare ansluter till numera vedertagna principer på straffrättens och processrättens område. Förslaget avser att omfatta all slags införsel och utförsel av varor, som sker i strid mot gällande bestämmelser, oavsett om gärningen innebär undandragande av tull eller annan allmän avgift eller om den utgör överträdelse av import- eller exportförbud. Även vid utformningen av brottsbegreppen går utredningen långt i sin strävan efter enhetlighet och överskådlighet. Under ett gemensamt brottsbegrepp — varusmuggling — hänföres sålunda de viktigaste av de förfaranden, varigenom någon uppsåtligen föranleder att tull eller avgift undandrages statsverket eller att införsel eller utförsel sker i strid mot import- eller exportförbud. Under varusmuggling är att hänföra såväl fall då införsel eller utförsel sker utan vederbörligt tillkännagivande för myndighet som fall då i samband med införsel eller utförsel vilseledande av myndigheten äger rum med påföljd att godset införes eller utföres med undandragande av tull eller avgift eller i strid mot import- eller exportförbud. En särskild reglering av olovlig införsel av spritdrycker och vin finner utredningen ej längre påkallad men föreslår, att viss nu gällande speciallagstiftning rörande sådana drycker, delvis föranledd av träffade konventioner till förhindrande av sprit-smuggling, skall bibehållas. Ett enhetligt system med dagsböter, i vissa fall kombinerat med penningböter, föreslås av utredningen för hela det område förslaget avser att reglera. Reglerna om förverkande har uppmjukats och bestämmelserna härom har utformats i nära anslutning till 2 kap. 16 och

17 §§ strafflagen. Utredningen föreslår, att tullåklagarinstitutionen avskaffas och att reglerna om tullmålsdomstol upphäves samt att tullmålen överflyttas till de allmänna åklagarna och underkastas vanliga forumregler. Vad avser förundersökningsförfarandet innebär utredningens förslag att de nuvarande bestämmelserna i stort sett bibehållas. I fråga om verkställighet av bötesstraff och andra påföljder föreslår utredningen, att dylika åtgärder skall överflyttas från tullmyndighet till allmänna exekutiva organ.

Många av remissinstanserna har understrukit behovet av enhetliga och överskådliga bestämmelser inom förevarande område och har därvid funnit utredningens förslag i hög grad fylla önskemålet om en sådan lagstiftning. Även i fråga om utformningen av de särskilda bestämmelserna har de flesta remissmyndigheterna ansett förslaget vara väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning, och åtskilliga har uttalat sin särskilda tillfredsställelse över den grundlighet varmed de olika problemen genomarbetats. Från något håll har framkommit viss tvekan huruvida icke utredningen i sin strävan mot en enhetlig reglering av hela rättsområdet gått alltför långt. Kritik mot förslaget i mera väsentliga hänseenden har dock egentligen endast anförts av generaltullstyrelsen och Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening. Styrelsen anser sig icke kunna i väsentliga delar tillstyrka den straffrättsliga reglering, utredningsförslaget innehåller, liksom ej heller de föreslagna förändringarna i fråga om bötesystemet, tullåklagarinstitutionen och tullverkets nuvarande befattning med verkställighetsförfarandet. Tulltjänstemannaföreningen ger uttryck för i huvudsak samma uppfattning.

För egen del vill jag uttala mitt instämmande i vad som anförts om behovet av enhetliga och överskådliga regler på smuggellagstiftningens område. I betraktande av de gällande bestämmelsernas oenhetlighet och svåröverskådlighet anser jag utredningens strävan att enhetligt, enkelt och överskådligt utforma rättsreglerna värd allt erkännande. Till den kritik mot utredningens förslag, som främst generaltullstyrelsen anført, ämnar jag återkomma i det följande. Jag vill emellertid redan nu förutskicka att jag anser de synpunkter generaltullstyrelsen anför i olika hänseenden beaktansvärda. Erforderligt hänsynstagande till styrelsens önskemål synes emellertid kunna ske genom ändringar och jämkningar i vissa hänseenden av utredningens förslag. På grund härav kan jag ansluta mig till den av flertalet remissinstanser uttalade uppfattningen att utredningens förslag är väl ägnat att läggas till grund för en lagstiftning i ämnet.»

I fråga om lagstiftningens omfattning och utformningen av smugglingsbegreppet yttrar *departementschefen* följande.

»Utredningens förslag till lagstiftning avser att i princip omfatta all slags införsel eller utförsel av varor som sker i strid mot gällande bestämmelser. Möjlighet föreligger dock att i författning angående förbud mot införsel eller utförsel av visst gods meddela särskilda föreskrifter om påföljder som därvid skall tillämpas med utslutande av de allmänna reglerna i förslaget. Under ett gemensamt brottsbegrepp — varusmuggling — hänför utredning-

en såväl gärningar som innebär undandragande av tull eller annan allmän avgift som gärningar som utgör överträdelser av import- eller exportförbud. Såsom rekvisit för straffbarhet kräves att in- eller utförseln sker utan att det gives till känna hos vederbörlig myndighet. Brottsbegreppet omfattar, förutom olovligt hemlighållande av en vara vid in- eller utförsel, jämväl vilseledande förfarande angående en varas behandling i tullhänseende.

Att den nya lagstiftningen göres tillämplig på i princip all slags olovlig införsel och utförsel av varor har inte väckt erinran i något remissyttrande. Även den av utredningen förordade utformningen av det centrala brottsbegreppet tillstyrkes av nära nog samtliga remissinstanser. Generaltullstyrelsen ställer sig dock i detta hänseende avvisande till utredningens förslag och förordar differentiering i olika hänseenden mellan brott mot tullbestämmelser och mot import- och exportbestämmelser.

I fråga om tillämpningsområdet delar jag utredningens mening, att den nya lagstiftningen i princip bör avse all slags införsel eller utförsel av varor, som sker i strid mot gällande bestämmelser. Därigenom vinnas bl. a. den fördelen, att man kan undanröja splittringen på olika författningar av de bestämmelser som nu finns om straff och andra påföljder för överträdelser av smuggellagstiftningen. Genom att alla stadganden som anses erforderliga i detta hänseende sammanföres i princip till en enda författning ernås att bestämmelserna blir enhetliga och överskådliga.

Av nu gällande författningar med bestämmelser om straff för olovlig införsel eller utförsel föreslår utredningen att ett fåtal — bl. a. valutaförordningen — skall undantagas från lagens tillämpningsområde. Även i denna del kan jag väsentligen ansluta mig till utredningens ståndpunkt. Jag återkommer till hithörande spörsmål i specialmotiveringen.

Utredningens förslag att under en gemensam straffrättslig reglering hänföra såväl förfaranden som medför att tull eller annan avgift undandrages statsverket som gärningar vilka innefattar överträdelser av import- eller exportförbud innebär, att det gemensamma brottsbegreppet omfattar förfaranden, som, sett ur synpunkten av de intressen som kränkes, kan vara av tämligen olikartad natur. Vid fall av undandragande av tull eller avgift föreligger ett s. k. defraudationsbrott, där angreppsobjektet främst utgöres av kronans fiskaliska intresse. Vid meddelande av import- eller exportförbud är det främst andra samhällsintressen än det fiskaliska som skall tillgodoses. Flertalet sådana förbud har näringspolitisk motivering, medan andra är förestavade av hänsyn till allmän säkerhet eller sundhet i samhället. De straffbelagda gärningar som här avses uppvisar emellertid alla det gemensamma draget att de innebär kränkning av ett statligt intresse som är förbundet med införsel eller utförsel av en vara. I yttre hänseende är gärningarna med varandra helt överensstämmande, så tillvida att underlåtenhet att tullangiva en vara eller lämnande i samband med en varas tullbehandling av vilseledande uppgift kan föranleda i ett fall att tull eller avgift undandrages statsverket och i ett annat fall att varan införes eller utföres i strid mot förbud. Att till en brottstyp hänföra det förra

slaget av handlingar och till en annan brottstyp handlingar av det senare slaget skulle således innebära att man gjorde åtskillnad mellan handlingar som i yttre avseenden är helt identiska. På grund härav finner jag betänkligheter ej möta ur principiell synpunkt mot att underkasta de ifrågasvarande gärningstyperna en enhetlig straffrättslig reglering.

Generaltullstyrelsen anser emellertid att en differentiering är påkallad ur synpunkten av att brottsbeskrivningen ej kan anknyta till anmälningssplikten vid båda gärningstyperna. Sålunda bör enligt styrelsen endast vid de hithörande defraudationsbrotten för straffbarhet krävas, att anmälningsskyldighet gentemot tullverket åsidosättes, medan dylikt åsidosättande icke bör angivas som rekvisit vid brott mot import- eller exportförbud. Anledningen härtill är enligt styrelsen, att brottsbeskrivningen vid överträdelse av s. k. absoluta import- eller exportförbud ävensom vid illegitim frihamnstrafik ej kan anknytas till anmälningsskyldigheten för godset. Såsom exempel på varuslag som är föremål för absolut import- eller exportförbud anger styrelsen vissa narkotiska ämnen enligt 9 § kungörelsen den 16 september 1933 (nr 559). Styrelsen anser att straffbar överträdelse av in- eller utförsel förbud bör anses föreligga även i det fallet att någon med uppsåt att överträda förbudet anmäler varan i vederbörlig ordning och lyckas uppnå sitt syfte.

Med anledning av vad generaltullstyrelsen anfört vill jag erinra om att brottsbeskrivningen vid överträdelser av gällande import- och exportförbuds författningar i flertalet fall anknyter till anmälningsskyldighet och att följaktligen som rekvisit för straffbarhet kräves, att anmälningsskyldigheten åsidosatts. På detta sätt har brottsbeskrivningen utformats — förutom i varuutförsellagen — genomgående i samtliga författningar om import- och exportförbud med handelspolitisk motivering ävensom i ett flertal författningar, som avser varor, vilkas in- eller utförande är förenat med allmänfara av något slag (t. ex. giftstadgan, veterinära införselkungörelsen). I de fall där brottsbeskrivningen i den särskilda författningen erhållit en mera vid avfattning och angivits avse införsel eller utförsel av varan »i strid mot» förbudet sker rättstillämpningen dock regelmässigt så, att lagföring ej ifrågakommer om varan i behörig ordning anmäles. Annan påföljd inträder då regelmässigt ej än att varan stoppas och omhändertages av tullmyndigheten. En generellt avfattad brottsbeskrivning för överträdelser av import- och exportförbud i enlighet med vad generaltullstyrelsen förordat skulle i vissa hänseenden kunna innebära en utökning av det straffbara området. Förutsättning för straffbarhet skulle sålunda enligt generaltullstyrelsens förslag kunna föreligga även i de fall då någon i god tro och med vederbörligt iakttagande av föreskriven anmälningsskyldighet söker införa eller utföra en vara som ligger under import- eller exportförbud. Erfarenheterna av de gällande bestämmelserna i ämnet talar ej för att någon utvidgning av det straffbara området är påkallad. Den praxis som utbildat sig för de fall då brottsbeskrivningen ej anknyter till anmälningssplikten utvisar fastmer, att det straffbara området i praktiken ansetts böra begränsas, oavsett författning-

arnas ordalydelse. Icke heller har någon av de myndigheter, som särskilt har att bevaka de intressen som uppbär förbuden i fråga ansett sig böra föreslå ett frångående av utredningens förslag på denna punkt.

Vad särskilt angår de av generaltullstyrelsen omnämnda absoluta import- eller exportförbuden bör framhållas, att de är ytterligt fåtaliga. Förutom införsel och utförsel är i dessa fall jämväl ofta innehav av varan underkastat straffpåföljd. I det nämnda exemplet, avseende bl. a. opium berett för rökning, är sålunda införsel, utförsel och innehav av varan straffbelagt och underkastat förverkandepåföljd. Utan risk för minskad effektivitet torde därför straffbestämmelsen mot olovlig införsel av varan kunna även för detta fall anknytas till anmälningsplikten. Jag vill därvid erinra om att enligt den nuvarande avfattningen av narkotikakungörelsen hänvisar straffbestämmelsen i fråga om utförsel till varuutförsellagen, som ju för straffbarhet förutsätter att varan ej givits till känna hos vederbörlig myndighet. Mot att jämväl införselbrottet uppbygges på likartat sätt har medicinalstyrelsen ej haft något att erinra. Brott mot förbudet att inneha varan torde föreligga så snart varan förts in på landterritoriet eller finnes ombord å fartyg, som anlöpt svensk hamn.

I fråga om frihamn gäller att denna är att anse som utrikes ort beträffande tull- och andra allmänna avgifter, medan däremot i princip import- och exportregleringen är tillämplig även därstädes. Undandragande av tull eller avgift kan således ej förövas inom frihamn men däremot kan införsel- eller utförsel förbud överträdas genom illegitim varutrafik till eller från frihamn. Införes en importförbjuden vara till frihamnsområde i syfte att smuggla varan in i landet, föreligger försök till varusmuggling eller — om den brottslige kan anses redan på detta stadium ha åsidosatt anmälnings-skyldighet — fullbordat sådant brott. Även för dessa speciella fall torde sålunda utan olägenhet en straffbestämmelse för överträdelse av import- eller exportförbud kunna anknytas till en anmälnings-skyldighet för godset.

I anledning av vad som vid remissbehandlingen anförts om att det vid vissa importförbud kunde vara motiverat att låta straffansvaret gälla uppsåtlig införsel även i de fall då gärningsmannen väl gjort anmälan hos tullmyndighet men — utan vilseledande — begagnat sig av dess ouppmärksamhet eller förbiseende, vill jag erinra om att i den viktigaste författningen på detta område, nämligen den veterinära införselkungörelsen, straffbestämmelserna utformats under anknytning till angivningsplikten utan att hittills olägenheter uppstått. Införsel- och utförselkontrollen är beträffande varuslag som representerar allmänfara av något slag så sträng, att risken är ganska ringa för att en vara, om anmälnings-skyldigheten iakttages, inkommer eller utföres i strid mot förbudet. Jag vill slutligen understryka att i kravet på att varan skall givas till känna ligger, att anmälan angående varan skall vara riktig och fullständig.

Med hänvisning till vad jag nu anført anser jag mig kunna biträda utredningens förslag om att under ett gemensamt brottsbegrepp sammanföra förfaranden, som innebär såväl undandragande av tull eller avgift som

överträdelse av import- eller exportförbud, och att såsom förutsättning för straffbarhet vid båda brottstyperna kräva att anmälningsskyldigheten åsidosatts.

Vad härefler beträffar de vilseledande förfarandena är det enligt min mening en klar olägenhet att, såsom för närvarande, ha straffbestämmelser beträffande tulldefraudationer i skilda författningar. Ur praktiska och systematiska synpunkter skulle det innebära betydande fördelar i förhållande till gällande ordning om dessa förfaranden enhetligt reglerades. Såsom riksåklagarämbetet anfört skulle vissa skäl kunna tala för att defraudationsbrott överhuvud enhetligt regleras i strafflagen. En dylik lösning kan emellertid, som ämbetet också anmärker, ej genomföras i förevarande sammanhang. Vid ställningstagande till frågan har jag funnit, att värdet ur allmänpreventiv synpunkt att även i fortsättningen ha vissa typer av tulldefraudationer straffbara som bedrägeri ej uppväger de nackdelar som ur praktiska och systematiska synpunkter är förenade med en sådan ordning. Jag finner mig därför kunna förorda utredningens förslag att tulldefraudationerna bör i likhet med andra vilseledande förfaranden i samband med införsel eller utförsel av varor, med uteslutande av strafflagen, hänföras under den föreslagna lagen. Emellertid anser jag i likhet med generaltullstyrelsen att det är angeläget att särskilt uppmärksamma denna brottstyp ur preventionssynpunkt. Såsom närmare skall utvecklas i ett senare sammanhang anser jag att en viss höjning bör ske av de i betänkanudet föreslagna straffskalorna. Bl. a. bör frihetsstraff införas i skalan för smugglingsbrott av normal svårhetsgrad. I samband därmed bör brott, vid vilket gärningsmannen begagnat sig av vilseledande, uteslutas från tillämpning av den lindrigare straffsats som föreslås för ringa brott.

I fråga om gränsdragningen mellan gärningar som innebär ett hemlighållande av varan och ett vilseledande i samband med varans tullbehandling framhåller utredningen, att den ledande synpunkten bör vara om godset kan anses hemlighållet eller icke. Till denna uppfattning kan jag ansluta mig. På området har utbildat sig en viss praxis i vilken ändring ej avses skola ske. Sålunda torde föreligga hemlighållande och ej vilseledande om t. ex. en resande i strid mot rätta förhållandet nekande besvarar en fråga om tullpliktigt eller in- eller utförsel förbjudet gods medföres. Den resande har i ett sådant fall endast sökt undandraga tullverket kännedom om godsets existens. Företeende av ett oriktigt intyg eller annan vilseledande handling, exempelvis en oriktig faktura, bör däremot ses som ett försök att vilseleda i samband med tullbehandlingen av godset. Det bör i detta sammanhang vidare anmärkas, att även i fall då en resande ställer sitt resgods till förfogande för tullkontroll torde hans anmälningsplikt innebära, att han är skyldig att självmant riktigt anmäla medfört gods för vilket skall erläggas tull eller avgift eller vilket ej får fritt införas eller utföras.

För straffbarhet anser jag i likhet med utredningen att det icke bör vara tillräckligt att varan är av tullpliktigt slag eller att import- eller exportför-

bud meddelats beträffande den vara det gäller. Därutöver bör det på sätt utredningen utvecklat fordras att i det särskilda fallet, varom fråga är, skall erläggas tull eller annan avgift eller att införseln eller utförseln sker i strid mot förbud. Underlåtenhet att i annat fall anmäla vara för tullmyndighet utgör närmast en ordningsförseelse som blir att bedöma enligt tullstadgans ansvarsbestämmelser.

I anslutning till vad utredningen anfört angående rättsvillfarelse vill jag instämma i hovrättens över Skåne och Blekinge uttalande att sådana fall bör behandlas enhetligt vare sig misstaget hänför sig till tullplikten eller till existensen av ett import- eller exportförbud. Det finnes enligt min mening ej tillräcklig anledning att, såsom utredningen förutsatt, låta förutsättningarna för straffbarhet vara olika alltefter som misstaget hänför sig till tullplikten eller till existensen av import- eller exportförbudet. De förfaranden som straffbeläggs under den gemensamma brottsbeskrivningen är så närbesläktade, att hithörande bestämmelser bör vara enhetliga. Övervägande skäl torde därvid tala för att man tillämpar de allmänna grundsatser som utbildats inom straffrätten och att straffrihet inträder allenast då misstaget är ursäktligt.

Till straffskalornas närmare utformning återkommer jag i detaljmotiveringen. Mot förslaget att rubricera samtliga hithörande brott med ordet varusmuggling har jag intet att erinra.»

Vad bötesystemet beträffar, framhåller *departementschefen* följande.

»Utredningen föreslår, att systemet med normerade böter, som för närvarande i stor utsträckning förekommer inom smuggellagstiftningen, ersätts av dagsbotssystemet, kombinerat med en särskild straffskala med penningböter, högst 300 kronor, för ringa fall. Utredningen har till stöd för sitt förslag framhållit vikten av att ett enhetligt bötesystem införes. I valet mellan ett system med normerade böter och dagsbotssystemet anser utredningen att det sistnämnda av olika skäl är att föredraga.

Av remissinstanserna har endast generaltullstyrelsen och kommerskollegium framställt erinringar mot utredningens förslag. Generaltullstyrelsen anser att vid vissa smugglingsbrott böterna alltjämt bör vara normerade i förhållande till den undandragna avgiften medan vid andra smugglingsbrott dagsböter bör tillämpas.

För egen del vill jag understryka, att det i en ny lagstiftning är angeläget, att bötesystemet utformas på ett enhetligt sätt. Bristen på enhetlighet i detta hänseende betecknades också av första lagutskottet vid 1949 års riksdag som en av de mest betänkliga svagheter i den nuvarande lagstiftningen. Förutom de av utredningen påtalade olägenheterna av att i en och samma lag tillämpa ett system med i vissa fall normerade böter och i andra fall dagsböter medför en sådan anordning, att bestämmelserna blir komplicerade och svåröverskådliga.

Intager man ståndpunkten att bötesystemet i den nya lagen bör utformas

på ett enhetligt sätt följer redan därav att man måste välja dagsbotssystemet. Det ligger nämligen i sakens natur, att man inte kan använda normerade böter i fråga om t. ex. brott mot import- eller exportförbud. Men jag vill understryka, att även i övrigt starka skäl talar för en övergång från normerade böter till dagsböter. Jag kan härvidlag ansluta mig till vad utredningen anför. Dagsbotssystemet gör det möjligt att vid straffets utmätande taga hänsyn till den brottsliges ekonomiska förhållanden, varigenom straffet blir lika kännbart för alla, oavsett deras förmögenhetsvillkor. Att böterna på detta sätt, bortsett från bagatellförseelser, skall anpassas efter den åtalades inkomstställning och drabba den bärkraftige och mindre bärkraftige lika hårt har i vårt land sedan årtionden ansetts vara ett självklart socialt rättvisekrav. Systemet med normerade böter däremot leder ej sällan till ojämnheter i det straffrättsliga bedömandet, och understundom drabbar det alltför hårt. Att vid sidan av förverkandepåföljd tillämpa normerade böter, som tillgodoser ett konfiskatoriskt syfte, innebär i själva verket, såsom utredningen framhåller, att konfiskationssynpunkten tillgodoses i dubbel måtto. Jag vill även i likhet med utredningen konstatera, att förhållandena vid varusmuggling inte är jämförbara med dem som gäller på skattestrafflagens vanliga tillämpningsområde, d. v. s. oriktig deklaration för inkomstskatt. Å ena sidan föreligger inte här såsom vid smugglingsbrotten normalt någon kompletterande konfiskationspåföljd. Å andra sidan innebär de normerade böternas anknytning till storleken av den undandragna inkomstskatten i sig själv en anpassning till den brottsliges ekonomiska bärkraft.

Vissa svårigheter, framför allt att erhålla tillförlitliga dagsbotsuppgifter, kan givetvis uppkomma beträffande sjöfolk och utlänningar. Dessa svårigheter bör emellertid ej överdrivas. I många fall finns sålunda möjlighet att hos den lokala skattemyndigheten kontrollera den bötfälldes inkomster. I andra fall står erforderliga kontrollmöjligheter till buds genom förfrågning hos befälhavaren eller andra befälspersoner. Självfallet bör man i nu avsedda fall inte ställa alltför stora krav på en noggrann beräkning av betalningsförmågan. Genom att penningböter införes för bagatellbrotten torde för övrigt i praktiken penningböter komma att tillämpas i flertalet fall. Det vida övervägande antalet smugglingsbrott utgöres nämligen av bagatellartade fall, där endast penningböter torde komma i fråga.

Under hänvisning till det anförda vill jag förorda att bötessystemet utformas i enlighet med utredningens förslag. Till tulltjänstemännens ledning vid handhavandet av dagsbotssystemet torde vara lämpligt att, såsom riksåklagarämbetet anför, vissa vägledande anvisningar utarbetas. Sådana torde i avvaktan på domstolspraxis kunna uppgöras av riksåklagarämbetet och generaltullstyrelsen i samråd.»

Departementschefen yttrar vidare om förverkande m. m.

»I likhet med vad som för närvarande regelmässigt gäller inom smuggelagstiftningen upptager utredningens förslag bestämmelser om förverkande

såväl av smuggelgods som av forslingsredskap eller annat hjälpmedel, som använts i samband med brottets förövande. Beträffande förutsättningarna för förverkande har utredningen utformat bestämmelserna efter förebild av motsvarande stadganden i 2 kap. 16 och 17 §§ SL. I enlighet härmed har förverkandereglerna gjorts fakultativa, och domstolen har att pröva huruvida förverkande i det särskilda fallet är påkallat. I fråga om förverkande av forslingsredskap eller annat hjälpmedel innebär utredningens förslag den principiella avvikelserna i förhållande till de gällande bestämmelserna att man i främsta rummet skall beakta, huruvida förverkande är påkallat till förebyggande av smugglingsbrott.

Remissinstanserna har i allmänhet ej haft något att erinra mot utredningens förslag.

Jag biträder utredningens förslag att förverkandepåföljden ej bör vara obligatorisk utan fakultativ. Stelheten hos de nuvarande bestämmelserna inom smuggellagstiftningen om förverkande har lett till resultat som tett sig stötande och väckt allmän uppmärksamhet. Kungl. Maj:t har i icke obetydlig utsträckning funnit sig föranlåten att nådevägen helt eller delvis eftergiva förverkandepåföljder, som ålagts med tillämpning av dessa bestämmelser. Å andra sidan är givetvis av vikt att man därvid ej går så långt, att förverkandereglernas effektivitet försvagas. Erfarenheten visar, att bestämmelserna om förverkande många gånger är kännbarare än bestämmelserna om bötesstraff. Förverkandereglerna har därför en starkt brottspreverande effekt, vilken bör upprätthållas också i en ny lagstiftning.

De bestämmelser som utredningen föreslagit i fråga om förverkande av smuggelgods synes tillfredsställande från nu angivna utgångspunkter. Enligt dessa skall såsom huvudregel gälla, att godset förverkas men att eftergivande av förverkandepåföljden kan inträda, om påföljden av särskilda skäl skulle vara uppenbart obillig. Domstolen blir således icke i något fall ovillkorligen skyldig att döma till förverkande. Partiellt förverkande kan också ifrågakomma, där det finnes tillräckligt för att tillgodose bestämmelsernas syfte. Vid smuggling av t. ex. sprit- och tobaksvaror torde dessa, liksom hittills, undantagslöst böra förverkas. Detsamma bör även gälla allmänfarliga varor, där förverkande är påkallat ur säkerhetssynpunkt. I fråga om förverkande av gods som införts i strid mot importförbud kan åter, såsom handelslicensnämnden påpekar, både mängden och värdena ibland bli mycket betydande av den anledningen att brottet upptäckes först sedan det pågått någon tid. I sådana fall kan det vara motiverat med jämkning av förverkandepåföljden. Sådan jämkning torde emellertid kunna ske inom ramen för den avfattning bestämmelserna erhållit i utredningens förslag.

Jag anser ej tillräcklig anledning föreligga att på sätt generaltullstyrelsen ifrågasatt komplettera de föreslagna bestämmelserna om förverkande av smuggelgods med ett särskilt stadgande om förverkande av vinning. Ett dylikt stadgande torde bli av ringa praktisk betydelse vid det förhållandet att värdet av godset skall utges, om godset göres oåtkomligt för förverkande

t. ex. genom överlåtelse till godtroende person. Värdet torde böra avse marknadsvärdet. I fråga om t. ex. sprit- och tobaksvaror innebär detta, att utförsäljningspriset i den legala handeln inom landet skall läggas till grund för bestämmandet av värdet.

Beträffande förverkande av hjälpmedel — aktuellt framförallt i fråga om fartyg och motorfordon — förordar utredningen bestämmelser som utformats med ledning av motsvarande stadganden i 2 kap. 17 § SL. Några remissinstanser har befarat att detta skulle medföra en alltför långtgående uppmjukning av de hithörande bestämmelserna och kunna ogynnsamt inverka på lagstiftningens allmänpreventiva effekt. Även i detta hänseende är jag emellertid beredd att godtaga utredningens förslag. Att märka är, som stadsfiskalsföreningen också påpekar, att de föreslagna bestämmelserna om förverkande av hjälpmedel i vissa hänseenden innebär en uppmjukning men att de i andra utgör en välmotiverad skärpning i förhållande till nuvarande regler. Det synes i princip riktigast, att förverkande av hjälpmedel sker från främst den synpunkten att åtgärden är påkallad för att förebygga fortsatt brottslighet från gärningsmannens eller andra personers sida. Ur denna synpunkt torde man böra se förverkande av hjälpmedel som använts vid organiserad smuggling. Å andra sidan kan man ej bortse från att i den gällande lagstiftningen förverkande av forslingsredskap torde betraktas som en speciell påföljd av huvudsakligen straffrättslig karaktär. Denna synpunkt torde emellertid i önskvärd utsträckning kunna tillgodoses även inom ramen för den föreslagna bestämmelsen. Genom att förverkande av hjälpmedel kan ske ej endast om det är påkallat till förebyggande av fortsatt brottslighet utan jämväl eljest av särskilda skäl, torde nämligen den straffrättsliga funktionen av förverkandebestämmelserna kunna beaktas. Sålunda synes förverkande av hjälpmedel oavsett omständigheterna i övrigt kunna ådömas vid mycket grova brott.

Till ett antal detaljfrågor torde jag få återkomma i specialmotiveringen.»

Om smuggling av rusdrycker anför *departementschefen* följande.

»Utredningens förslag, mot vilket erinran ej framkommit vid remissbehandlingen, innebär att den nuvarande särlagstiftningen om smuggling av rusdrycker och vin i princip avskaffas och att i stället sådana varor blir hänförliga under de allmänna bestämmelserna om varusmuggling. Härutöver föreslår utredningen att de nuvarande bestämmelserna i spritinförsellagen om olovlig införsel till territorialvattnet i allt väsentligt oförändrade överföres till en särskild lag om förbud mot införsel till territorialvattnet av spritdrycker och att denna lag göres permanent. Lagen föreslås dock skola begränsas till att avse enbart spritdrycker. I övrigt föreslås att man bibehåller och ger permanent karaktär åt ett par av träffade konventioner för anledda lagar av år 1925 och år 1935, varjämte de nuvarande bestämmelserna i 2 kap. spritinförsellagen i den mån de anses böra bibehållas föreslås skola intagas i brännvinstillverkningsförordningen. För egen del kan

jag biträda utredningens förslag i dessa delar. Jag anser dock att nyssnämnda från spritinförsellagen samt 1925 och 1935 års lagar hämtade bestämmelser bör sammanföras i en gemensam lag. Som skäl för mitt ståndpunktstagande i sakfrågan får jag hänvisa till den av utredningen anförda motiveringen. Härutöver vill jag tillägga, att såvitt nu kan bedömas någon nämnvärd ökning av spritsmugglingen ej torde vara att befara. Den föreslagna lagstiftningen torde, om vissa av mig förordade skärpningar i straffsatserna genomföres, medge tillräckligt effektiva inskridanden mot denna art av brottslighet.»

Vad angår frågan om återfall och brottsregistrering an-
drar *departementschefen* följande.

»I utredningens förslag upptages en bestämmelse av innebörd att förhöjt straff skall kunna ådömas vid återfall i varusmuggling eller olovlig befattning med smuggelgods, även om både det återfallsgrundande brottet och återfallsbrottet är ringa. I syfte att möjliggöra en riktig tillämpning av återfallsbestämmelserna föreslår utredningen att även ringa brott skall registreras i det hos generaltullstyrelsen förda straffregistret rörande smugglingsbrott. Utredningens förslag innebär en utvidgning av registreringskyldigheten såtillvida, att vissa smugglingsbrott som nu ej är föremål för registrering — bl. a. utförelsmålen — skall registreras.

Utredningens förslag har framkallat erinringar från flera remissinstanser, av vilka några förordat en begränsning i olika hänseenden av möjligheten att döma till förhöjt straff vid återfall samt av registreringskyldigheten, medan andra föreslår, att iterationsbestämmelserna och den särskilda brottsregistreringen helt slopas.

Vad först beträffar återfallsbestämmelserna vill jag framhålla att jag avser att förorda, att i straffskalorna för varusmuggling och olovlig befattning med smuggelgods av normal svårhetsgrad skall ingå frihetsstraff. Vid ett genomförande av detta förslag torde straffskalorna kunna anses fullt tillräckliga även för gärningar som utgör återfall. I fråga om ringa fall av varusmuggling innehåller straffskalan endast penningböter, högst trehundra kronor. Behov av en förhöjd straffskala för återfall synes emellertid knappast föreligga för dessa brotts vidkommande. För bagatellfallen torde nämligen erforderliga påföljder kunna utmätas med tillämpning av den ordinära böteskalan jämte förverkande av godset. Härtill kommer, att om man skulle införa bestämmelser om förhöjd straffskala vid återfall även i fråga om ringa brott, detta skulle föranleda praktiska olägenheter, i det att besked i registreringshänseende måste avvaktas innan ett dylikt bagatellfall kunde avgöras genom strafföreläggande. Med hänsyn till vad jag nu anført anser jag särskilda iterationsbestämmelser ej erforderliga i en ny lagstiftning på området.

Vad angår frågan om det hos generaltullstyrelsen förda straffregistret fortfarande bör bestå vill jag helt allmänt uttala, att brottsregistrering ej bör ifrågakomma annat än om bärande skäl föreligger. Ur denna synpunkt lär

värdet av straffregistret rörande smugglingsbrott i hög grad kunna ifrågasättas. Den i regel bagatellartade smugglingsbrottslighet som förekommer synes utan större olägenhet kunna lämnas utanför registrering. Då den organiserade spritsmugglingen i stort sett upphört, torde kunna hävdas, att det arbete som är förenat med registreringsskyldigheten på intet sätt motsvarar den nytta registret tjänar. I enlighet med dessa överväganden har jag i likhet med flera remissinstanser kommit till den uppfattningen, att registret bör avskaffas.»

I fråga om åklagarväsen och forumregler yttrar *departementschefen* följande.

»I flera tidigare sammanhang har uttalats den meningen, att ett bibehållande av den nuvarande organisationen av domstolar och åklagare vid handläggning av tullmål ej är sakligt motiverat. Jämväl den nu aktuella utredningen föreslår på anförda skäl, att systemet med specialåklagare avskaffas och att åklagaruppgifterna överflyttas till de allmänna åklagarna. Efter en avveckling av den särskilda åklagarorganisationen anser utredningen ej heller skäl föreligga att bibehålla systemet med tullmålsdomstolar eller eljest i något hänseende speciella forumregler.

Remissinstanserna har i allmänhet förbehållslöst tillstyrkt utredningens förslag i berörda frågor. Främst generaltullstyrelsen har emellertid bestämt motsatt sig förslaget att avskaffa tullåklagarinstitutionen.

Som skäl för tullåklagarinstitutionens avskaffande har i första hand anförts att tullförvaltarna saknar erforderlig åklagarutbildning. Denna synpunkt har också kommit till uttryck i yttranden från vissa tullmyndigheter. Tullförvaltartjänsterna är tulladministrativa befattningar, där huvudvikten vid utbildningen helt naturligt måste läggas på andra sidor av tulltjänsten än tullåklagarskapet. Den teoretiska undervisning som meddelas blivande tullförvaltare med tanke på tullåklagaruppgifter inskränker sig till ett fåtal undervisningstimmar. Med hänsyn till att vid flertalet tullmålsdomstolar smugglingsmål förekommer ganska sällan kan de praktiska åklagarerfarenheter som tullförvaltarna förvärvar ej bli av någon större omfattning. Man kan under sådana förhållanden inte begära att tullförvaltarna i allo skall kunna behärska fullgörandet av de uppgifter som den nya rättegångsordningen ställer på åklagarna. I vart fall gäller detta mål av mera komplicerad natur. Det sagda hindrar inte att tullförvaltarna i enklare mål kunnat fullgöra åklagaruppgifterna på ett tillfredsställande sätt. Föreningen Sveriges häradshövdingar har också betygat att så är fallet.

Ett bibehållande av systemet med tullåklagare och tullmålsdomstolar är emellertid även förenat med andra olägenheter än de förut nämnda. I likhet med utredningen anser jag det sålunda vara angeläget att den dualism i åklagarhänseende, vartill nuvarande bestämmelser leder vid sammanträffande av brott mot tullförfattningar och allmänt brott, blir undanröjd. Det är t. ex. ej ovanligt att olovlig införsel sammanträffar med valutabrott. Att i sådana fall två åklagare måste uppträda inför domstolen medför

onödigt dubbelarbete och är ägnat att göra brottmålsförfarandet tungrott. Med hänsyn till att tullmålsdomstolarna är betydligt färre till antalet än de allmänna underrätterna kan en part understundom nödgas vidkännas långa och kostsamma resor för inställelse. Ej heller medger bestämmelserna om tullmålsforum att tullmål kan upptagas av domstol i den tilltalades hemort.

Från vissa tullmyndigheter, som förordar bibehållande av organisationen med specialåklagare i tullmål, har framkommit förslag att avhjälpa de nuvarande bristerna i denna organisation genom att tullförvaltarna erhåller ökad utbildning för åklagarsysslor samt genom utbyggande av tullfiskalstjänsterna. Det torde enligt min mening dock knappast vara möjligt — eller ens lämpligt — att inom ramen för de undervisningskurser, som anordnas för tullpersonal, nämnvärt utvidga utbildningen i hithörande ämnen. Med hänsyn till dessa kursers syftemål måste företrädesvis andra sidor av tulltjänsten än åklagaruppgifterna tillgodoses. Vad beträffar förslaget till omorganisation av tullfiskalstjänsterna skulle detta endast till en del kunna undanröja olägenheterna med den nuvarande ordningen. Härtill kommer de invändningar som kan göras från kostnadssynpunkt.

Mot ett avskaffande av tullåklagarinstitutionen och en överflyttning av tullmålen till de allmänna åklagarna har av tullmyndigheterna framställts erinringar av praktisk art. Därvid har framhållits, att tullåklagarnas sakkunskap i tullfrågor synnerligen ofta anlitas av domstolarna och att det obestriddigen skulle bli till men för rättskipningen, om rättegångsproceduren skulle berövas tillgången till vederhäftiga upplysningar om tullförhållanden. Generaltullstyrelsen uttalar farhågor för att reformen skulle medföra att den nuvarande enhetligheten i fråga om förundersökning och åtal skulle spolieras och att rättskipningen ej kunde ske med den snabbhet som är erforderlig för ett effektivt bekämpande av smugglingsbrotten. I anslutning härtill anför styrelsen att det ojämförligt största antalet tullmål gäller erkända smugglingsbrott avseende spritdrycker och tobaksvaror vid vilka de brottsliga i allmänhet ertappas på bar gärning i samband med tullverkets bevakning eller kontroll. Drygt 90 % av alla tullmål rör enligt styrelsen sådana ringa, erkända smugglingsbrott och ordningsföreseelser, vilka i regel avvecklas genom fullmaktsförfarande och där målens handläggning vid domstol uteslutande blir av formell natur.

Självfallet har det stor betydelse att domstolen beredes möjlighet till upplysning i frågor av tullteknisk natur. Å andra sidan ifrågasätter jag icke de allmänna åklagarnas förmåga att bedöma vad som i sådant hänseende erfordras och att i samband med förundersökningen framskaffa fullständigt utredningsmaterial angående tillämpliga författningsföreskrifter och andra särskilda förhållanden av betydelse för målet. Även efter en åklagarreform måste givetvis åklagaren vid förundersökningen äga anlita biträde av tullmyndighet bl. a. med tanke på sådana frågor som kan kräva speciell kunskap om tullförfattningar. Skulle härutöver domstolen finna erforderligt med speciell sakkännedom i något hänseende torde denna — i enlighet med principerna i RB — böra införas i rättegången enligt reglerna om be-

visning. — Intresset av en snabb handläggning av smugglingsmålen bör i och för sig kunna tillgodoses, även om åklagaruppgifterna överföres till de allmänna åklagarna.

En mycket stor grupp av smugglingsmålen är emellertid, såsom generaltullstyrelsen framhåller, av synnerligen enkel och ensartad beskaffenhet. De faktiska omständigheterna i dessa mål är helt klara. Förseelsen uppdragas regelmässigt i samband med tullvisitation, varvid godset tages i beslag. Den misstänkte erkänner vanligen och lämnar fullmakt till någon tulltjänsteman att mottaga delgivning av stämning samt att företräda honom inför rätta. Domstolsförhandlingen blir i dessa mål synnerligen summarisk och inskränker sig till att åklagaren framställer stämmningsyrkandet, varefter åtalet erkännes av den tilltalade eller ombud för honom. Domen i sådana mål meddelas som regel i förenklad form (s. k. tabelldom). Ett frångående av systemet med normerade böter torde komma att medföra, att straffföreläggande i allmänhet meddelas i mål av denna beskaffenhet.

Det är tydligt, att behovet av juridisk utbildning och åklagarerfarenhet inte i samma utsträckning som eljest gör sig gällande när fråga är om handläggning av bagatellmål, vilka varken med hänsyn till utredningen eller den juridiska bedömningen erbjuder några svårigheter. Några betydelsefulla rättssäkerhetskrav torde ej kunna anföras till stöd för att dessa mål överflyttas till de allmänna åklagarna. Å andra sidan talar starka skäl av praktisk natur, på sätt generaltullstyrelsen närmare utvecklat, för att dessa mål även i fortsättningen handläggas av tullverkets befattningshavare. Mot en överflyttning av bagatellmålen till de allmänna åklagarna talar också att man, med hänsyn till dessas arbetsbörda, inte utan tvingande skäl bör tilldela dem nya uppgifter.

Vad här anförts har lett mig till den slutsatsen, att mål som avses med den nya lagen i princip bör ankomma på allmän åklagare samt att de nuvarande reglerna om tullmålsforum bör upphävas och allmänna forumregler tillämpas. I fråga om bagatellmålen — och dessa är till antalet de långt övervägande — bör man emellertid i stort sett bibehålla den nuvarande ordningen. Sålunda bör befattningshavare vid tullverket kunna utföra åklagaruppgifter i varusmugglingsmål av bagatellartad karaktär. Givetvis skall sådan befattningshavare jämväl äga meddela strafföreläggande i mål som nu är i fråga. Å andra sidan bör allmän åklagare, i enlighet med den princip på vilken förslaget bygger, även i dessa fall kunna utföra talan om han finner det påkallat. Om t. ex. smugglingsbrottet sammanträffar med annat brott, torde åtalet städse böra ankomma på allmän åklagare. Till den närmare utformningen av kompetensfördelningen återkommer jag i specialmotiveringen.

Såsom framgår av redogörelsen för gällande rätt är i Stockholm, Göteborg och Malmö förordnade tullfiskaler med åligganden att i dessa städer utöva den på tullverket ankommande åklagarverksamheten. Tullfiskalen i Malmö har dessutom till åliggande att fullgöra motsvarande uppgifter i Hälsingborg. Tullfiskalerna har olika tjänstgöringsdistrikt, tillsammans

omfattande hela riket. Tullfiskalsbefattningarna är arvodestjänster, och innehavaren uppbär av generaltullstyrelsen fastställt årligt arvode. Av de nuvarande befattningshavarna är tullfiskalen i Stockholm byråsekreterare i generaltullstyrelsen med halv tjänstgöringstid på denna befattning, medan tullfiskalerna i Göteborg och Malmö är ordinarie befattningshavare vid åklagarmyndigheten i dessa städer med tullfiskalstjänsten som bisyssla. Den ändrade organisationen av åklagarväsendet vid handläggning av smugglingsmål bör medföra att tullfiskalstjänsterna kommer att indragas. Jag anser mig emellertid böra förorda att avvecklingen av dessa tjänster sker successivt och att de nuvarande befattningshavarna skall, därest de så önskar, kunna anlitas fortsättningsvis av generaltullstyrelsen såsom särskilda åklagare i tullmål, dock längst intill dess de avgår från sina nuvarande ordinarie befattningar. Vid ledighet för dem bör givetvis ersättare kunna förordnas. I Göteborg uppnår tullfiskalen pensionsåldern i sin ordinarie befattning inom en nära framtid, medan tullfiskalerna i Stockholm och Malmö har längre återstående tjänstetid. Såsom förutsättning för ett kvarstående i befattningarna torde böra gälla, att alla åklagaruppgifter i mål, som omfattas av den nya lagen, i nämnda städer fullgöres av dessa åklagare. Däremot torde den nuvarande anknytningen av tullfiskalsbefattningarna till vissa tjänstgöringsdistrikt böra upphöra att gälla. I den mån brott som avses i den föreslagna lagen sammanträffar med annat brott som ankommer på allmän åklagare synes åklagaruppgifterna som regel böra fullgöras av endast en åklagare. Om t. ex. ett smugglingsbrott sammanträffar med brott mot valutalagstiftningen, synes det vara en lämplig anordning att båda målen handläggas av tullfiskalen. Särskild ersättning i sådana fall synes ej böra ifrågakomma. — Det torde få ankomma på generaltullstyrelsen och riksåklagarämbetet i samråd att i enlighet med här angivna riktlinjer utforma de närmare föreskrifterna och villkoren för tullfiskalernas fortsatta tjänstgöring.

Förutom åklagaruppgifter i tullmål åligger tullfiskalerna att fullgöra vissa uppgifter enligt lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning. Dessa s. k. ursprungsmål avgöres i administrativ ordning och tillhör generaltullstyrelsens prövning. Innan målet prövas, skall styrelsen höra vederbörande tullfiskal, som äger påkalla vittnesförhör vid domstol. Tullfiskalen kan hos Kungl. Maj:t anföra besvär över styrelsens beslut. Dessa mål torde i samband med att tullfiskalstjänsterna avvecklas lämpligen böra handläggas av tjänsteman som generaltullstyrelsen därtill utser.

I vissa mer omfattande tullmål, som har anknytning till flera platser i vårt land eller till utlandet, torde det såsom generaltullstyrelsen framhåller vara värdefullt att tullverkets ombudsman eventuellt övergångsvis även tullfiskalen i Stockholm förordnas som åklagare. Det synes därför vara en lämplig utväg att i sådana mål i erforderlig utsträckning förordna speciell åklagare. Sådant förordnande torde av riksåklagarämbetet böra meddelas för varje särskilt fall.»

Departementschefen anför vidare om förundersökning m. m.

»Utredningen, som i sitt förslag utgår från att tullåklagarinstitutionen avskaffas och att tullmålen överflyttas till de allmänna åklagarna, föreslår, att tullmyndighet det oaktat skall erhålla befogenhet att inleda förundersökning i mål angående brott som avses i lagen.

Även enligt min mening är det lämpligt att till förundersökning hörande uppgifter i hithörande mål i väsentlig utsträckning ankommer på befattningshavare vid tullverket. Såsom utredningen påpekar är en sådan ordning praktiskt lämplig redan av den anledningen att brottet i regel upptäcker av tullpersonal. Jag tillstyrker därför, att tullmyndighet tillerkännes en allmän rätt att inleda förundersökning rörande brott som avses i lagen. I fråga om de befogenheter som därvid bör tillkomma tullmyndigheten anser jag icke erforderligt att stadga de av utredningen föreslagna begränsningarna, utan tullmyndigheterna bör liksom nu äga rätt att meddela beslut jämväl om anhållande och om reseförbud. Vad som avses med tullmyndighet i förevarande hänseende torde särskilt böra anges. Mot vad utredningen föreslagit i detta hänseende har jag intet att erinra.

Beträffande förhållandet mellan åklagaren och tullmyndigheten anser jag i likhet med utredningen att detta bör regleras enligt samma principer som gäller beträffande förhållandet mellan åklagare och polismyndighet enligt 23 kap. RB. I enlighet härmed torde även i tullmål åklagaren böra övertaga ledningen av förundersökning, som ej är av enkel beskaffenhet, så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Också i andra fall bör åklagaren kunna övertaga ledningen när det är påkallat av särskilda skäl. I de fall då undersökningen ledes av tullmyndighet torde det i allmänhet inte bli aktuellt att åklagaren ingriper genom att meddela anvisningar rörande undersökningens bedrivande. En befogenhet härtill bör dock tillkomma honom.

Såsom framgår av vad jag anfört beträffande tullåklagarinstitutionen förordar jag, att befattningshavare vid tullverket skall äga väcka och utföra talan inför domstol ävensom meddela strafföreläggande beträffande bagatellmål. Som åklagare i dessa mål avses sålunda tullförvaltarna liksom hittills skola fungera. Den förundersökning som i dessa mål kan visa sig erforderlig torde för övrigt kunna ombesörjas uteslutande i tullverkets regi. I flertalet bagatellfall torde någon förundersökning i RB:s mening överhuvud ej komma att äga rum. Skulle emellertid förundersökningen, oaktat brottets bagatellartade karaktär, visa sig komplicerad, kan det stundom vara lämpligt att allmän åklagare inträder som förundersökningsledare samt utför åtalet.

Ett par remissmyndigheter har ifrågasatt om icke förhållandet mellan tull- och polismyndighet bör särskilt regleras. Jag har ej ansett mig böra i förevarande sammanhang upptaga denna fråga. Skulle det emellertid visa sig, att kompetensfördelningen mellan tull- och polismyndighet kräver särskild författningsmässig reglering får det övervägas att utfärda föreskrifter härom i administrativ ordning.

Till vissa detaljfrågor återkommer jag i specialmotiveringen.»

Slutligen anför *departementschefen* följande i fråga om verkställighet av straff och andra påföljder.

»De nuvarande reglerna om befordran till verkställighet av bötesstraff och andra påföljder i smuglingsmål är, såsom torde framgå av redogörelsen för gällande rätt, ej enhetligt utformade. Flertalet verkställighetsärenden i sådana mål ankommer sålunda på tullverket, men i vissa fall har de allmänna exekutiva organen att ombesörja indrivningen. Om befordran till verkställighet ankommer på tullmyndighet, tillämpas delvis andra exekutionsrättsliga regler än om åtgärden utföres av exekutiv myndighet. Mest markant är den skillnad som föreligger i fråga om betalningsskyldighet, som ålagts såsom förverkandepåföljd för brott. Beträffande dylika vederlagsfordringar tillämpas i fråga om brott i allmänhet bestämmelserna i bötesindrivningsförordningen, som möjliggör avskrivning för den händelse verkställighet av någon anledning ej kan ske. Fordringsrätten består visserligen även där efter men fordran göres regelmässigt icke vidare till föremål för åtgärd. Sker däremot verkställigheten genom tullmyndighet, blir de nämnda bestämmelserna ej tillämpliga, enär avskrivningsreglerna i bötesindrivningsförordningen ej gäller för dessa fall. I syfte att bevara kronans rätt till utdömda ersättningsbelopp vidtager tullmyndigheten regelmässigt åtgärder, avsedda att avbryta preskription, vilket lett till att åtskilliga sådana verkställighetsärenden sedan lång tid tillbaka kvarstår oavslutade och fordringar, som i realiteten är värdelösa, balanseras i tullverkets journaler. Olägenheterna av detta tillvägagångssätt ligger i öppen dag. De allmänna bestämmelserna i bötesindrivningsförordningen bör därför under alla förhållanden göras tillämpliga vid verkställighet av böter och andra påföljder i smuglingsmål.

För egen del kan jag ansluta mig till den uppfattning vartill utredningen kommit, att verkställigheten i de hithörande målen bör överflyttas till de allmänna exekutiva organen. I enlighet härmed bör böter och andra påföljder i dessa mål på sedvanligt sätt upptagas i saköreslängd och genom exekutiv myndighets försorg befordras till verkställighet. Emellertid kan, såsom utredningen framhåller, medverkan från tullmyndighets sida vid verkställigheten ej undvaras, framför allt i de fall då ärendet avser sjöanställd utan fast hemvist i riket. Till denna kategori hör en stor del av brottslingsklientelet i smuglingsmål. Det är givetvis av stor vikt att tillse att en bötfälld icke blir i tillfälle att undandraga sig betalning av böter eller vederlagsfordringar. För att säkerställa en så effektiv verkställighet som möjligt praktiseras i väsentlig utsträckning det systemet, att den misstänkte redan i samband med upptäckten av brottet hos tullmyndigheten mot erhållande av kvitto deponerar det belopp, vartill böter eller ersättning kan beräknas uppgå. En sådan anordning har visat sig lämplig för dessa fall, och det är tydligt att detta system bör tillämpas också efter en reform av verkställighetsförfarandet. Även i övrigt torde i många fall medverkan från tullverkets sida bli erforderlig för verkställighetsåtgärder. Härom torde föreskrifter böra utfärdas i administrativ ordning. En hänvisning till vad i sådant hänseende stadgas anser jag böra inflyta i lagen.

Riksräkenskapsverket ifrågasätter, om icke tullmyndighet bör beredas större möjlighet att förmå en för smugglingsbrott misstänkt att deponera medel eller ställa säkerhet för bötesbelopp, som kan komma att ådömas honom, och nämner därvid, att i Danmark tullmyndighet tillerkänts jämförelsevis stora befogenheter i detta hänseende. En sådan regel skulle emellertid innebära ett väsentligt avsteg från i vårt land tillämpade principer angående verkställighet i brottmål. Dessutom torde det krävas en tämligen omfattande lagstiftning med ingrepp på skilda områden. Jag kan därför ej förorda, att sådana bestämmelser införes i lagen.»

IV. Specialmotivering

I fråga om specialmotiveringen till författningsförslagen återges här vad som upptagits i propositionen rörande 19 § lagen om straff för varusmuggling. Beträffande specialmotiveringen i övrigt tillåter utskottet sig hänvisa till propositionen (s. 104—135).

19 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med de bestämmelser om kroppsvisitation som är intagna i varuinförsel-, spritinförsel- och varuutförsel-lagarna.

Stockholms rådhusrätt ifrågasätter om behov föreligger av de från RB avvikande föreskrifterna om att förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagna kroppsvisitation ej erfordras med mindre föremål, som påträffas, tages i beslag. Rådhusrätten kan ej finna annat skäl till den ifrågasvarande avvikelserna från vad i allmänhet gäller än att det kan bli fråga om massvis företagna kroppsvisitationer, då upprättandet av protokoll skulle möta praktiska svårigheter. Med hänsyn till att kroppsvisitation är ett djupgående ingrepp i den personliga integriteten är en bestämmelse att protokoll skall föras ägnad att hos vederbörande tjänsteman inskräpa ansvaret i det ingripande som en kroppsvisitation innebär. Därest fråga i särskilt fall uppstår om talan mot vederbörande tjänsteman för ämbetsbrott vid företagande av kroppsvisitation, är protokoll och bevis om förrättningen av stort värde. Rådhusrätten vill på anförda grunder förorda att de föreslagna avvikelserna från RB i berört hänseende utgår eller i vart fall inskränkes till att avse förande av protokoll.

Departementschefen. Denna paragraf, som överensstämmer med motsvarande bestämmelser i de nuvarande centrala smugglingsförfattningarna, behandlar frågan om tullpersonalens rätt att företaga kroppsvisitation till förhindrande av varusmuggling. Då det av praktiska skäl är uteslutet att föra protokoll och utfärda bevis i alla här avsedda fall, kan jag ej biträda vad *Stockholms rådhusrätt* föreslagit i detta hänseende.

Lagrådet

Lagrådets utlåtande har inhämtats beträffande de författningsförslag, som i ingressen ovan angivits vid 1)—6) samt 12). Om förslaget till lag om straff för varusmuggling yttrar lagrådet följande.

»I den föreslagna lagen, som avser att i princip omfatta all slags införsel och utförsel av varor i strid mot gällande bestämmelser, sammanföras med få undantag alla påföljder för olovlig införsel eller utförsel till en enda s. k. blankettstrafflag, vars påföljdsbestämmelser erhålla sitt materiella innehåll genom författningar om tull- eller avgiftsplikt eller angående import- eller exportförbud. Tullar och andra allmänna avgifter bestämmas av riksdagen, varemot Kungl. Maj:t kan ensam meddela import- och exportförbud. Såvitt angår överträdelse av sådana förbud, kan alltså det straffbara området omfattning till en del bestämmas i administrativ ordning. En så vittgående fullmakt för Kungl. Maj:t är i viss mån ägnad att inge betänkligheter, särskilt som grovt brott enligt 3 § kan medföra straffarbete upp till två år. Redan vid tillkomsten av 1923 års lagstiftning om olovlig varuinförsel framhölls som en vedertagen mening, att bestämmelserna rörande straff för sådan införsel rätteligen utgjorde icke så mycket ekonomisk lag som fastmera sådan lagstiftning, beträffande vilken Konung och riksdag hade att gemensamt besluta. I fråga om olovlig varuutförsel valdes emellertid 1949 samma metod som nu föreslås beträffande varusmuggling överhuvud. Lagen om straff för olovlig varuutförsel utgör sålunda en blankettstrafflag, enligt vilken i administrativ ordning utfärdade exportförbud kriminaliserats; såsom straff kan därvid i grova fall förekomma straffarbete upp till två år. För framtiden måste beträffande varusmuggling överhuvud anses önskvärt att det straffbara området gränser så långt det är möjligt ändras endast genom allmän lagstiftning jämlikt § 87 regeringsformen.»

Såsom framgår av s. 148—159 i propositionen har lagrådet i allt väsentligt godtagit den föreslagna lagstiftningen. På vissa punkter i de remitterade författningsförslagen har lagrådet dock framställt erinringar. I propositionen har vad lagrådet anfört blivit beaktat.

Utskottet

Nuvarande bestämmelser om straff för olovlig införsel och utförsel av varor är i hög grad oenhetliga och svåröverskådliga. På förslag av utskottet hemställde 1949 års riksdag, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning inom detta rättsområde. Genom förevarande proposition har sådant förslag nu framlagts. Gällande regler avses skola bli ersatta med en lagstiftning, som är uppbyggd efter ett enhetligt rättssystem.

Genom lagen om straff för varusmuggling tillskapas en s. k. blankettstrafflag. Straffstadgandena i denna erhåller sitt materiella innehåll genom de bestämmelser, som meddelats om tull- och avgiftsplikt samt om import- eller exportförbud. I lagförslaget har brottsbeskrivningen genomgående anknytits till skyldigheten att vid införsel eller utförsel av gods anmäla godset hos vederbörlig myndighet. För att underlåtenhet att tillkännagiva in- eller utförsel av en vara skall kunna straffas som varusmuggling kräves, att i det särskilda fallet skolat utgå tull eller avgift eller förelegat import- eller exporthinder. Det är sålunda icke tillräckligt, att godset tillhör ett i och för sig tullpliktigt varuslag eller att import- eller exportförbud meddelats rörande det gods, varom fråga är. Om t. ex. en resande medför spritdrycker men icke i större kvantiteter än som får fritt införas, kan följaktligen underlåtenhet att tillkännagiva dryckerna vid tullklarering av resgodset ej bli varusmuggling. Med hänsyn till angivna omständigheter är det av vikt, att kännedom om de straffsanktionerade bestämmelserna kan erhållas utan svårighet. Utskottet tänker härvidlag främst på de många in- och utländska turister, som passerar landets gränser. För dessa turister kan det framstå som ett onödigt hinder i deras rörelsefrihet, därest det skulle vara förenat med svårigheter att få kunskap om innehållet i olika specialförfattningar. Enligt vad utskottet inhämtat avser generaltullstyrelsen att — utöver vad som hittills åtgjorts — i en nära framtid låta färdigställa särskilda folders med upplysningar om aktuella bestämmelser om bl. a. de varumängder som fritt må införas. Avsikten är, att varje turist skall erhålla en sådan folder. Det framstår för utskottet såsom synnerligen önskvärt, att dylika åtgärder vidtages.

Lagrådet har framhållit, att såvitt angår överträdelse av import- och exportförbud det straffbara området omfattning till en del kan bestämmas i administrativ ordning. En så vittgående fullmakt för Kungl. Maj:t är enligt lagrådet i viss mån ägnad att inge betänkligheter, särskilt som grovt brott enligt 3 § lagen om straff för varusmuggling kan medföra straffarbete upp till två år. Lagrådet finner det önskvärt, att det straffbara området gränser beträffande varusmuggling över huvud för framtiden så långt det är möjligt ändras endast genom allmän lagstiftning jämlikt 87 § regeringsformen.

Med anledning av vad lagrådet sålunda anført har departementschefen förklarat, att tillkomsten av lagen om straff för varusmuggling ej bör medföra någon ändring i den omfattning, i vilken författningar må utfärdas anordnades än genom allmän lagstiftning enligt 87 § regeringsformen.

Utskottet, som icke har något att erinra mot departementschefens uttalande, vill dock framhålla som önskvärt, att den praxis, som utbildat sig rörande riksdagens medverkan vid tillkomsten av hithörande administrativa författningar även framdeles måtte följas.

Mot den allmänna dispositionen av lagen om straff för varusmuggling har utskottet intet att erinra. I fråga om det sakliga innehållet av de särskilda bestämmelserna i lagen har utskottet funnit anledning till erinran endast såvitt avser 19 §, som ger bestämmelser om kroppsvisitation. Till lagförsla-

get har från varuinförsellagen och varuutförsellagen överförts den bestämmelsen, att förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagen kroppsvisitation ej erfordras med mindre föremål, som påträffas, tages i beslag. I motsats härtill gäller enligt rättegångsbalken att protokoll över kroppsvisitation städe skall föras samt att den å vilken kroppsvisitation företagits på begäran äger erhålla bevis därom.

Såsom framgår av den ovan intagna redogörelsen har under remissförbandet Stockholms rådhusrätt förordat, att den föreslagna avvikelserna från rättegångsbalken utgår eller i vart fall inskränkes till att avse förande av protokoll. Departementschefen har häremot framhållit, att det av praktiska skäl är uteslutet att föra protokoll och utfärda bevis i alla här avsedda fall.

De av departementschefen angivna svårigheterna är förvisso beaktansvärda. Utskottet anser dock, att de ej är så tungt vägande, att avvikelserna från vad som eljest gäller bör ske i den omfattning, som anges i propositionen. Utskottet föreslår, att protokoll skall föras och bevis utfärdas förutom i de i propositionen angivna fallen även då den undersökte begär detta.

De föreslagna reglerna ansluter sig i stor utsträckning till vedertagna principer inom straffrätten och processrätten. Detta förhållande återspeglar sig också i fråga om den språkliga utformningen av det framlagda förslaget. De nya paragraferna har nämligen i stor utsträckning fått en ordalydelse, som överensstämmer med andra lagrum. Resultatet härav har icke i alla fall blivit fullt tillfredsställande. Såsom exempel kan utskottet hänvisa till 15 § lagen om straff för varusmuggling. Paragrafen innehåller bestämmelser om beslagsrätt och ger vissa befattningshavare rätt att verkställa beslag av egendom, »som kan antagas vara enligt denna lag förverkad». Förverkandepåföljd är emellertid icke obligatorisk (9 §), och beslut om förverkande meddelas först sedan egendom tagits i beslag (22 §). Ett beslag ligger alltså i tiden före ett förverkande. Större klarhet om rättsproceduren skulle vinnas, därest i citatet ordet »vara» utbyttes mot ordet »bliva». Enahanda skrivsätt som i 15 § har använts även i andra paragrafer, men utskottet anser det dock icke påkallat att åsyftade redaktionella ändringar företages i detta sammanhang.

Mot författningsförslagen har utskottet i övrigt ej funnit anledning till erinran.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i de genom förevarande proposition framlagda författningsförslagen — måtte för sin del antaga dessa med den ändringen däri, att efterföljande paragraf i lagen om straff för varusmuggling erhåller följande lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

19 §.

Förekommer mot någon, som anträffas vid gräns- eller kustort eller ankommer till plats, där förbindelse med utlandet äger rum, anledning att

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

han har på sig gods, som enligt denna lag är underkastat beslag, må för eftersökande av sådant gods tulltjänsteman företaga kroppsvisitation å honom. Om vederbörande chef för tull-, kust- eller gränsbevakning finner skärpning av tullkontrollen å persontrafiken till eller från utlandet med viss lägenhet eller för viss tidrymd å någon plats oundgängligen nödvändig, må efter bevakningschefens förordnande kroppsvisitation verkställas å envar, som med lägenheten eller under tidrymden till platsen ankommer från eller från platsen avreser till utlandet. Sådant förordnande skall ofördröjligen underställas generaltullstyrelsens prövning men går likväl genast i verkställighet.

Kroppsvisitation, som är av mera väsentlig omfattning, skall verkställas inomhus i avskilt rum eller i lämpligt utrymme i fartyg samt, om undersökningsman eller den undersökte begär det och det kan ske utan större omgång, i vittnens närvaro. Kroppsvisitation å kvinna må ej verkställas eller bevitnas av annan än kvinna.

Förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagen kroppsvisitation erfordras ej med mindre föremål, som påträffas, tages i beslag.

Förande av protokoll och utfärdande av bevis om företagen kroppsvisitation erfordras ej med mindre *den undersökte det begär eller* föremål, som påträffas, tages i beslag.

Stockholm den 17 maj 1960

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Branting, Per Olofsson, Robert Johansson, Nyström, Erik Svedberg, Arvidson och Åkesson;

från andra kammaren: herrar Landgren, Hedqvist, Östrand, Edlund, Gustafsson i Borås, fröken Bergegren, herrar Fälldin och Hedin.